വൃക്ഷമൊന്നു പറിച്ചുടനോടിച്ചെ-
ന്നൃക്ഷവർഗ്ഗനടിച്ചു കൊല ചെയ്തു. 675
രണ്ടുമൂന്നിനെശ്ശേഷിപ്പിച്ചു ദശ-
കണ്ഠനോടിതു ചെന്നു ധരിപ്പിപ്പാൻ. 676
അഞ്ജനാത്മജൻ പിന്നെയുമുദ്യാന-
ഭഞ്ജനം ചെയ്തു തത്ര മരുവിനാൻ. 677
പേടികൊണ്ടു വിറച്ചു വിറച്ചുകൊ-
ണ്ടോടലോടേ കിതച്ചു വിയർത്തുടൻ 678
ഓടിയോടിദ്ദശാനനൻ മേവിടം
മേടപുക്കിതു ശേഷിച്ച രാക്ഷസർ. 679
'എന്തു നിങ്ങൾ വിറയ്ക്കുന്നു ഭൂതരേ?'
'എന്തെന്നേതുമറിഞ്ഞീല ഞങ്ങളും.' 680
'എന്തു സങ്കടമുണ്ടായി നിങ്ങൾക്കു?'
'എന്തിതിൽപ്പരമുണ്ടാകവേണ്ടതും?' 681
'മർക്കടാധമനെങ്ങു ഭടന്മാരേ?'
'മർക്കടോത്തമനുദ്യാനേ മേവുന്നു'. 682
'യുദ്ധം ചെയ്യുവാൻ നിങ്ങൾ ഗമിച്ചീലേ?'
'യുദ്ധം ചെയ്യുവാൻ ഞങ്ങൾ ഗമിച്ചിതു.' 688
'കൊല്ലുവാൻ വഴി വന്നീലേ നിങ്ങൾക്കു?'
'കൊല്ലുവാൻ കുറെയുണ്ടു പരാധീനം'. 684
'ബദ്ധനായിതോ മർക്കടകീടകൻ?'
'ബദ്ധനായീലാ മർക്കടപുംഗവൻ'. 685
'കൂടെപ്പോന്നവരെങ്ങു ഭടന്മാരേ?'
'കൂടെപ്പോന്നവർ കാലാലയത്തിങ്കൽ'. 686

‘നമ്മുടെ സുതൻ വന്നു തുടങ്ങിയോ?’
‘സമ്മതിച്ചില്ലാ പോരുവാനായവൻ’. 687
‘തമ്മിൽസ്സംസാരിച്ചൊന്നിച്ചു ചേൎന്നിതോ?’
‘തമ്മിൽസ്സംസാരമുണ്ടായീലേതുമേ’. 688
‘യുദ്ധമുണ്ടായിതില്ലയോ തങ്ങളിൽ?’
‘യുദ്ധവുമതിഘോരമായുണ്ടായി’. 689
‘ആൎക്കുവന്നു മടക്കം ഭടന്മാരേ?’
‘ആൎക്കുമേതും മടക്കം ഭവിച്ചീലാ’. 690
‘യുദ്ധമിപ്പൊഴും തത്ര കഴിഞ്ഞീലേ?’
‘യുദ്ധം പണ്ടേ കഴിഞ്ഞു മഹാമതേ’. 691
‘നാളെയെന്നു കുറിച്ചു പിരിഞ്ഞിതോ?’
‘മൂളിയാനൊട്ട മൎയ്യാദ കൂടുമോ?’ 692
‘എന്തുകാരണം പുത്രൻ വരാഞ്ഞതി’-
‘നെന്തു ഞങ്ങളുണൎത്തിച്ചിടേണ്ടതും?’ 693
‘ഉള്ളവണ്ണമശേഷം കഥിക്കവിൻ’
‘ഉള്ളിലേറ്റം മടിയുണ്ടു ഞങ്ങൾക്കു’. 694
‘കള്ളന്മാരേ! പറയാഞ്ഞാൽ നിങ്ങളേ-
തള്ളിയങ്ങു പുറത്തു കളയുവൻ’. 695
“എങ്കിൽ ഞങ്ങളശേഷമുണൎത്തിക്കാം
സങ്കടപ്പെട്ടാലേതും ഫലമില്ലാ. 696
ലങ്കാനായക! നിന്റെ തനൂജനെ
ശങ്കകൂടാതെ കൊന്നു കപിവരൻ. 697
കണ്ടുപേടിച്ചു ഞങ്ങളുടൻതന്നേ
മണ്ടിയിങ്ങോട്ടു പോന്നു ധരിപ്പിപ്പാൻ. 698

രണ്ടുനാലെണ്ണം മാത്രം ഗമിച്ചതി-
ലുണ്ടു ശേഷിച്ചിട്ടെന്നു ധരിച്ചാലും!” 699
ഇത്തരം ഭടന്മാരും പറഞ്ഞൊരു
പുത്രനാശത്തെ കേട്ടു ദശാനനൻ 700
ചിത്രമായൊരു സിംഹാസനത്തിൽനി-
ന്നത്തലോടേ പതിച്ചു ധരിത്രിയിൽ. 701
ധീരനെങ്കിലുമന്നേരം രാവണൻ
നാരിമാരെക്കണക്കെ ചമഞ്ഞുപോയ്. 702
പാരിടത്തിലുരുണ്ടും പിരണ്ടുമ-
ങ്ങോരോരോ ചപലോക്തികൾ ചൊല്ലിയും 703
“ധീര! വീര! കുമാര! സുകുമാര!
മാരസുന്ദര! മാമകമായൊരു 704
ധൈര്യവും തവ ജീവനും കൊണ്ടു നീ
ദൂരത്തേതൊരു ദിക്കിൽ വസിക്കുന്നു?. 705
ഇന്ദുസുന്ദരമായൊരു നിന്മുഖ-
ചന്ദ്രനിൽനിന്നു മന്ദംപൊഴിയുന്ന 706
മന്ദഹാസമാം ചന്ദ്രിക കാണാഞ്ഞി-
ട്ടെന്റെ നേത്രചകോരങ്ങൾ കേഴുന്നു. 707
എന്തിനായിട്ടിനി മമ ജീവിതം?
എന്തിനായിട്ടിനി മമ രാജ്യവും? 708
എന്തിനായിട്ടു വീര്യവും ധൈര്യവും?
എന്തിനായിട്ടു ഭൂതിയും ഖ്യാതിയും? 709
പാരിലത്തിൽ വളർന്നൊരു കീർത്തിക്കു
പാത്രമായൊരു നമ്മുടെ പുത്രനെ 71

ധൂർത്തനാം കപി കൊന്നെന്നുകേൾക്കുമ്പോ–
ളെത്ര പോരായ്മയുണ്ടു ശിവശിവ!” 711
ഉത്തമമോരോന്നുര ചെയ്തു ഖേദിച്ചു
പൃഥ്വിതന്നിൽ കിടക്കുന്നതാതനെ 712
സത്വരം ചെന്നു വന്ദിച്ചു ചൊല്ലിനാൻ
ഇത്തരം പുനരിന്ദ്രജിത്താദരാൽ. 713
“അല്ലയോ മമ താത! മഹാമതേ!
അല്ലലെല്ലാം മകനെ കളഞ്ഞാലും
വല്ലതെന്നാലു മല്ലനെൻ -
ശല്യമിന്നു പറിച്ചു കളയുവാൻ 715
വില്ലുമായിട്ടുചെന്നു ഞാൻ വൈകാതെ
നല്ലനല്ല ശരങ്ങൾ പ്രയോഗിച്ച് 716
ല്ലുകാധമൻ തന്നെ വധിക്കുവൻ
തെല്ലുനേരം ക്ഷമിച്ചിങ്ങിരുന്നാലും. 717
അല്ലെങ്കിൽ പുനരിപ്പോളവനെ ഞാൻ.
നല്ല പാശങ്ങൾകൊണ്ടു വലിച്ചുടൻ 718
ഉല്ലാസത്തോടു കൊണ്ടിങ്ങു പോരുവൻ
ഇല്ലതിനു നമുക്കൊരു സംശയം. 719
മല്ലലോചനമാർക്കും ശിശുക്കൾക്കും
എല്ലാവർക്കും കളിപ്പതിനായിട്ടു 720
നല്ല ചങ്ങലയിട്ടുടൻ നമ്മുടെ
മല്ലമൂട്ടിലൊരു ദിക്കിലിട്ടേക്കാം. 721
പല്ലിളിച്ചു വനങ്ങളിലോരോരോ
വല്ലികൾ തോറും നൂണു നടക്കുന്ന 722

ഭല്ലൂകാധമനാകുമവനെ ഞാൻ
നല്ല വള്ളികൾ കൊണ്ടു വരിഞ്ഞുടൻ 723
കല്യനാകും ഭവാനുടെ കാക്കൽവ-
ച്ചല്ലലെന്നിയേ താണു വണങ്ങുവൻ.” 724
എവമങ്ങുരചെയ്തുടൻ വന്ദിച്ചു
രാവണനുടെ ശോകം കളഞ്ഞവൻ 725
ദേവരാജപ്രതാപൻ മഹാബലൻ
രാവണി രഥമേറിപ്പുറപ്പെട്ടു. 726
ആയുധങ്ങളനേകമെടുത്തുകൊ-
ണ്ടായിരംകോടി രാക്ഷസവീരന്മാർ 727
ആയവനുടെ പിമ്പേ പുറപ്പെട്ടു
തോയരാശികണക്കെ പ്പരന്നിതു. 728
തേരിലേറിയൊരുവക രാക്ഷസ-
വീരർ വന്നു നിരന്നു ചുഴലവും. 729
വാരണത്തിൻ കഴുത്തിലൊരുവക
പരിടത്തിൽ നടക്കുമൊരുവക. 730
വായുവേഗമാമശ്വമതിലേറി
പ്പായിച്ചുകൊണ്ടു മറ്റൊരുകൂട്ടക്കാർ 731
കായനിർജ്ജിതകൃഷ്ണാദ്രിശൃംഗന്മാർ
മായാശാലികൾ മറ്റും പലവക. 732
വാളുകൾ നല്ല വട്ടപ്പരിചകൾ
നീളമേറുന്നൊരു വകക്കുന്തങ്ങൾ 733
വില്ലുകളും ശരങ്ങളും ശൂലവും
നല്ലനല്ല ഗദകൾ കഠാരങ്ങൾ 734

മുൾത്തടികൾ മുസലം മുസൃണ്ഡികൾ
ഭിത്തഭേദികളാകുന്ന ശല്യങ്ങൾ 735
ഇത്ഥമുള്ള പലവിധമായുധ-
സാർത്ഥമൊക്കെ കരത്തിലെടുത്തുടൻ 736
ഉദ്ധതരാം നിശാചരവീരന്മാർ
തത്ര വന്നു നിരന്നോരനന്തരം 737
വീരനായൊരു രാവണിയന്നേരം
ഭേരി കൊട്ടിയടിപ്പാൻ നിയോഗിച്ചു. 738
'തേരു നന്നായ് നടത്തുക നീ'യെന്നു
സാരഥിയോടു പാരാതെ കല്പിച്ചു. 739
സാരമായുള്ളോരായുധസഞ്ചയം
തേരിലൊക്കെക്കരുതിയുറപ്പിച്ചു 740
മാരുതാത്മജൻ വാണീടും ദിക്കിനു
നേരേനോക്കിഗ്ഗമിച്ചു തുടങ്ങിനാൻ. 741
വാരിരാശികണക്കെപ്പരന്നോരു
ഭൂരിസേനയിളകിച്ചമഞ്ഞിതു. 742
തേരുരുളിന്റെ ഗംഭീരനാദവും
വാരണങ്ങടെ ഗർജ്ജിതഘോഷവും 743
ഘോരമാകുന്നൊരശ്വനിനാദവും
വീരന്മാരുടെ വീരവാദങ്ങളും, 744
ഘോരമാകും ചെറുഞാണൊലിയുടെ
പാരമാകുന്നൊരാരവഘോഷവും, 745
വാരിദാരവം പോലെയിടസ്സിടെ
ദാരുണങ്ങളാമട്ടഹാസങ്ങളും, 746

പാരമുള്ളിലഹംഭാവമുള്ളോരു
പൂരുഷരുടെ സിംഹനാദങ്ങളും, 747
പാരമിഷ്ടന്മാർ ദൂരെപ്പിരികയാൽ
പേരുചൊല്ലി വിളിക്കുന്ന ഘോഷവും, 748
ഭൈരവതരഹുങ്കാരനാദവും,
സൈന്യപരസല്ലാപഘോഷവിശേഷവും, 749
പൂരിതാഖിലദേശാന്തരങ്ങളാം
ഭേരികൾ മുഴക്കീടുന്ന ഘോഷവും, 750
അത്തുനേരത്തെ ഘോഷങ്ങൾ ചൊല്ലുവാൻ
മതിപോരാ നമുക്കെന്നതേ വേണ്ടു. 751
രഥവാജിഗജാദി പടയുടെ
പദമോരോന്നെടുത്തങ്ങു വയ്ക്കുമ്പോൾ 752
ക്ഷിതിയെല്ലാമിടിഞ്ഞു പൊടിഞ്ഞുട-
നതിയമായിപ്പൊന്ന പൊടികൊണ്ടു് 753
വിധുബിംബം മറഞ്ഞുപോയന്നേരം.
ഉദധിജലമൊക്കെ കുഴമ്പായി. 754
ഉലകീരേഴും കീഴ്മേൽ മറിച്ചതി-
ബലശാലികൾ രാക്ഷസവീരന്മാർ. 755
ജ്വലനനുടെ നേരേ പടസ്സായി
ശലഭങ്ങളുടക്കം കണ്ണക്കെയും, 756
കുലയാനത്തലവനെ കൊല്ലുവാൻ
കുഴിയാനകൾ ചെല്ലും കണ്ണക്കെയും, 757
വലുതായ പുലിയോടു പോരിനായ്
ചില മാനുകൾ ചെല്ലും കണ്ണക്കെയും, 758

ഗരുഡനുടെ നേരേ രണത്തിനാ-
യുരഗങ്ങളുടക്കം കണക്കെയും, 759
രവിതന്നുടെ നേരെ തിമിരങ്ങൾ
അവിവേകേന ചെല്ലും കണക്കെയും, 790
പവമാനസുതനെജ്ജയിക്കുവാൻ
ജവമോടേ പുറപ്പെട്ടു രാക്ഷസർ. 791
കപിവീരൻ മരുവീടുമുദ്യാനേ
സപദി ബത! ചെന്നു നിറഞ്ഞുതേ. 762
അവർതന്നുടെ മദ്ധ്യേ വിളങ്ങിനാൻ
യുവരാജനാമിന്ദ്രജിത്തും തദാ. 768
മാരുതാത്മജൻ താനുമന്നേരം
പോരിനാരെയും കാണാഞ്ഞു ഖേദിച്ചു് 664
ഭൂരുഹങ്ങൾ പറിച്ചു കളകയും,
ഘോരമായിട്ടലറി നടക്കയും, 765
ഇങ്ങനെ തത്ര മേവുന്ന നേരത്തു്
അങ്ങു ദൂരത്തൊരു ഘോഷം കേൾക്കായി. 766
എന്തിതെന്നു നിരൂപിച്ചു നോക്കുമ്പോൾ
അന്തമില്ലാതരക്കരെ കാണായി. 767
ഹന്ത! ഹന്ത! സഫലം ദിനമെന്നു
സന്തോഷിച്ചു സപദി ഹനൂമാനും. 768
അന്തകനുടെ തൃപ്തി വരുത്തുവൻ
അന്തരമില്ലതിനെന്നുറച്ചവൻ 769
ഉന്നതതരമായ മഹാമര-
മൊന്നു കയ്യിൽ പറിച്ചു പിടിച്ചുടൻ 770

പിന്നെ നാലഞ്ചലറി നിശാചര-
വൃന്ദമദ്ധ്യത്തിൽ പാഞ്ഞു കടന്നുടൻ 771
തച്ചുതച്ചോക്കെക്കൊന്നു തുടങ്ങിനാ-
നിച്ഛപ്പോരാത്തു കാട്ടിത്തുടങ്ങിനാൻ. 772
വാലുകൊണ്ടങ്ങടിക്കയും തന്നുടെ
കാലുകൊണ്ടു ചവിട്ടിയും കുത്തിയും, 773
കാലനെന്ന കണക്കേ നിശാചര-
മൂലവിച്ഛേദം ചെയ്തുതുടങ്ങിനാൻ. 774
ഒന്നടിക്കുന്ന നേരത്തു രാക്ഷസ-
രൊന്നിച്ചായിരമായിരം വീഴുന്നു. 775
വാലുകൊണ്ടൊന്നു വീശുന്നനേരത്തു
നാലുകോടി നിശാചരർ ചാകുന്നു. 776
അട്ടഹാസങ്ങൾ കേട്ടു ഭയപ്പെട്ടു
ഞെട്ടിവീണു വിറച്ചു മരിക്കുന്നു. 777
കണ്ണുരുട്ടി മിഴിക്കുന്നതു കണ്ടു
മണ്ണുകപ്പി മരിക്കുന്നിതു ചിലർ. 778
വർണ്ണിച്ചേറ്റം കഥിക്കയുമല്ല ഞാൻ
എണ്ണമില്ലാതെ ചത്തിതു രാക്ഷസർ. 779
ആയുധങ്ങളനേകം പ്രയോഗിച്ചാൽ
വായുപുത്രനു കൂസലില്ലതുമേ. 780
ആയതുകൊണ്ടു ദേഹം മുറികയി-
ല്ലായതാക്ഷനാം രാമന്റെ വൈഭവാൽ. 781
ഒന്നുകൊണ്ടുമെളുതല്ല മാരുത-
നന്ദനനോടു നിന്നു പൊരുതുവാൻ. 782

അന്നുതൊട്ടു രജനീചരന്മാൎക്കു
ചെന്നുകൂടി വലുതായൊരാപത്തു. 783
ഉന്നതമായ കാട്ടിലൊരു മഹാ-
വഹ്നിചെന്നു പിടിച്ചതുപോലെയും, 784
മാനശാലിയായുള്ളോരു സിംഹത്താ-
നാനക്കൂട്ടത്തിൽ പുക്കതുപോലെയും 785
മാനുകളുടെ കൂട്ടത്തിലേററവും
പീനനാം പുലി പുക്ക കണക്കെയും, 786
മാനവേന്ദ്രന്റെ ദൂതൻ നിശാചര-
സേനയൊക്ക മുടിച്ചു തുടങ്ങിനാൻ. 787
ക്രുദ്ധനായിട്ടമിന്ദ്രജിത്തന്നേരം
ഇത്തരം ഹനുമാനോടുരചെയ്തു:— 788
“സിദ്ധനല്ലാത്ത മൎക്കടാ! നിന്നുടെ
ഉദ്ധതത്വമിതെല്ലാമിരിക്കട്ടെ. 889
കാടുകൾതോറുമങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും
ചാടിയോടിത്തകൎത്തു നടക്കുന്ന 790
മൂഢനാം കപികീടക നിന്നുടെ
പാടവമിഹ കൂടുമോ ദുൎമ്മതേ! 791
രൂഢകീൎത്തികളാകുന്ന രാക്ഷസ-
പ്രൌഢർ തിങ്ങി നിറഞ്ഞൊരു ലങ്കയിൽ 792
ആടലെന്യേ കടക്കുകകാരണം
മൂഢ! നിന്നുടെ നാശമടുത്തിപ്പോൾ 793
വിക്രമികളാം ഞങ്ങളെ പേടിച്ചു
ശക്രനാദികൾ ദേവകളൊക്കവേ 794

വാക്കൈപൊത്തി വെളിയിലൊരുദിക്കിൽ
നിൽക്കേയുള്ളൂ നടക്കമാറില്ലേടം. 795
പണ്ടു നമ്മുടെ താതൻ ദശാനന-
നണ്ടർകോനെജ്ജയിച്ചു നടേയവൻ 796
കണ്ടുകൊണ്ടു മിഴിച്ചങ്ങു നിൽക്കവേ.
കൊണ്ടുപോന്നിതു കല്പകത്തൈകളെ 797
നട്ടനന്നായ് വളർത്തി വഴിപോലെ
പുഷ്ടി വേണ്ടുന്നതെല്ലാം വരുത്തിട്ടു 798
ചട്ടമായതിലുണ്ടാകും പൂക്കളെ
കട്ടുപോകാതിരിപ്പതിനായിട്ടു 799
നിഷ്ഠുരതരന്മാരായ രാക്ഷസ-
ക്കൂട്ടത്തേയും സരസം നിറുത്തിച്ചു 800
തൊട്ടീടുന്ന പുരുഷന്റെ കൈവിരൽ
വെട്ടണമെന്നു ചട്ടവും കെട്ടിനാൻ. 801
ചാരുവായീടുമുദ്യാനമിന്നതിൽ
സൂര്യനും നിജരശ്മി ചുരുക്കിനാൻ 802
ഒന്നു ഭീതി കലർന്നു നടക്കുന്നു.
ഇങ്ങനെയൊക്കെ രക്ഷിച്ചുപോരുന്ന 803
ഭംഗി ചേർന്നോരുപവനവൃക്ഷങ്ങളാം
ഞങ്ങളാരെയും ശങ്കിച്ചിടാതെ നി 804
ഭഞ്ജനം ചെയ്വാനെന്തൊരു കാരണം?
പേടി ഞങ്ങളെ ഇല്ലായ്കകൊണ്ടിട്ടോ? 805
പാടവമിഹ കാട്ടുവാനായിട്ടോ?
കാടു കണ്ടാൽ സഹിച്ചുകൂടാഞ്ഞിട്ടോ? 806

മൂഢതകൊണ്ടു ചെയ്തുപോയെന്നതോ?
കഷ്ടകർമ്മങ്ങളിങ്ങനെയോരോന്നു 807
ധൃഷ്ടതയോടു കാട്ടിയ നിന്നെ ഞാൻ
പിഷ്ടപേഷണം ചെയ്യുവനല്ലെങ്കിൽ 808
ഇട്ടപേരല്ലെനിക്കെന്നറിക നീ.
കട്ടകള്ളനെപ്പോലെ പിടിച്ചു ഞാൻ 809
കെട്ടിനന്നായ്മുറുക്കി വരിഞ്ഞുടൻ
നിഷ്ഠുരമായ ഭൂമീതലത്തിങ്കൽ 810
ഇട്ടു നിന്നെ വലിച്ചങ്ങിഴച്ചുടൻ
കൊട്ടിഘോഷിച്ചു കൊണ്ടുപോയ് നമ്മുടെ 811
പുഷ്ടശോഭ കലർന്നോരു മന്ദിരേ
ഒട്ടും താമസിയാതങ്ങു കൊണ്ടുപോ- 812
യിട്ടു ചങ്ങല കൊണ്ടു തളച്ചുടൻ
കുട്ടികൾക്കു കളിപ്പതിനായിട്ടു 813
വട്ടംകൂട്ടിക്കൊടുക്കുവൻ വൈകാതെ.
പൊട്ടനാകുന്ന നീയുമതുനേരം 814
പട്ടിണിയിട്ടു പല്ലുമിളിച്ചുടൻ
പട്ടിപോലേ പരവശനായിട്ടു 815
കാട്ടും ഗോഷ്ഠികളൊക്കവേ കണ്ടിടാം.
കാട്ടരുതാതെയുള്ളോരു കർമ്മങ്ങൾ 816
കാട്ടുവാൻ മടിയില്ലാത്ത നിന്നുടെ
ധാർഷ്ട്യമെല്ലാമടക്കാതെ രാക്ഷസ- 817
ശ്രേഷ്ഠനന്ദനൻ ഞാനടങ്ങീടുമോ?
കാട്ടിൽച്ചാടിത്തകർത്തു നടക്കും നീ 818

നാട്ടിൽ വന്നു കടന്നുടനോരോന്നു
കാട്ടിയാലതു ചോദിപ്പാൻ നിന്നുടെ 819
കൂട്ടത്തിങ്കലൊരുത്തനുമില്ലയോ?
ചാട്ടമൊന്നു പിഴയ്ക്കുകകൊണ്ടു നിൻ 820
ജ്യേഷ്ഠനുമനുജന്മാരുമൊന്നിച്ച്
ആട്ടിപ്പാച്ചുകളകനിമിത്തമായ് 821
കാട്ടുതോറും തിരത്തു നടക്കയോ?
ബാലനായിട്ടമക്ഷകുമാരനെ 822
കാലമന്ദിരം തന്നിലയച്ചതും,
ബാലസരളങ്ങളൊക്കെപ്പറിച്ചു നീ 823
മൂലവിച്ഛേദമെമ്പോടു ചെയ്തതും,
പാലനംചെയ്തുമേവുന്ന കിങ്കര- 824
ജാലത്തെക്കൊലചെയ്തു മുടിച്ചതും,
ലീലാശൈലങ്ങൾ തച്ചുതകർത്തതും 825
കാലദോഷം നിനക്കു വരികയാൽ
നാലുനാഴികയ്ക്കുള്ളിലിതിൻ ഫലം 826
സ്ഥൂലബുദ്ധേ! നിനക്കറിയായ്‌വരും.”
മന്ദഹാസവും ചെയ്തു ഗംഭീരമാ- 827
യൊന്നുരചെയ്തു മാരുതനന്ദനൻ:—
“മന്ദബുദ്ധേ! ജള്ളാശയ! ദുർമ്മതേ! 828
നന്നുനന്നിതു നിന്നുടെ ദുർമ്മോഹം
നിന്നെപ്പോലെയൊരായിരം വീരന്മാ- 829
രൊന്നിച്ചെന്നുടെ നേരേ വരികിലും
നിന്നു നേരേ പൊരുവതിനാളു ഞാ- 830

ന്നെന്നതുകൊണ്ടു നിന്നെബ്ഭയമില്ല.
രാമചന്ദ്രകടാക്ഷാമൃതത്തിനു 331
ധാമമാകും നമുക്കൊരു ദിക്കിലും
ആമയങ്ങൾ ഭവിക്കമാറില്ലെടാ 332
കാമിതങ്ങൾ ലഭിക്കായ്കയുമില്ല
കണ്ടതില്ലയോ നമ്മുടെ വീര്യത്തെ 333
കണ്ടാലുമറിഞ്ഞീടാത്തതെന്തെടാ!
രണ്ടടി തവ കൊള്ളുന്നനേരത്ത് 334
ഉണ്ടായീടും പരമാത്മമോക്ഷവും.
വീരവാദങ്ങളോരോന്നു ചൊല്ലീട്ടു 335
കാര്യമെന്തുള്ളു കാണാമശേഷവും.
വീരനെങ്കിലോ പോരിനു പാരാതെ 336
നേരെ വന്നാലും നേരം കളകൊല്ല."
മാരുതിയുടെ ഗീരുകൾ കേട്ടതി 337
ധീരനാകുന്നൊരിന്ദ്രജിത്തും തദാ
മാരിപോലെ ശരങ്ങളുതിർത്തതി- 338
ഘോരമായ സമരം തുടങ്ങിനാൻ.
നേരെ വന്നീടുമസ്ത്രങ്ങളൊക്കവേ 339
പാരാതങ്ങു പിടിച്ചു തെരുതെരെ
വീരനോരോരോ ദിക്കിലെറിഞ്ഞുടൻ 340
ദൂരവേ തന്നെ നിന്നു കുറേനേരം
അമ്പുകളൊന്നും കാണാഞ്ഞു കോപിച്ചു- 341
ങ്ങമ്പതു ശരമൊപ്പം പ്രയോഗിച്ചു
വമ്പനാകുമവനുമൊരു മര- 342

ഒക്കെയെടുത്തു തടുത്തു ശരങ്ങളെ
കീറിടേണ്ടുമടലെന്നു കല്പിച്ചു 843
നൂറു ബാണങ്ങളൊന്നിച്ചയച്ചപ്പോൾ
പാറയൊന്നങ്ങെടുത്തു പിടിച്ചുടൻ 844
മാറിലേല്ക്കാതെ നിന്നു ഹനൂമാനും.
ആയതു കണ്ടു കോപിച്ചു രാവണി 845
ആയിരം ശരമൊപ്പം പ്രയോഗിച്ചു
ആയതൊക്കയുമൊന്നിച്ചു തന്നുടെ 846
വായിലാക്കിക്കടിച്ചങ്ങു തുപ്പിനാൻ.
പത്തുനൂറു സഹസ്രം വിശിഖങ്ങൾ 847
ഒത്തു നേരേ പ്രയോഗിച്ചു രാവണി
വിസ്തൃതമായ മാറിടം കാട്ടിക്കൊ- 848
ണ്ടത്തലേതുമേയെന്നിയേ മാരുതി
"എത്രയെങ്കിലും കൊള്ളാം പ്രയോഗിച്ചാൽ 849
ചിത്തഖേദമെനിക്കില്ലൊരു തെല്ലും
ഇത്തിരിനേരം ചെല്ലുമ്പോൾ നിന്നുടെ 850
ഹസ്തത്തിന്നു തളർച്ച ഭവിച്ചീടും
അത്രനേരവുമത്ര ഞാൻ നിന്നേക്കാം 851
സത്വരം ശരജാലമതിത്താലും
മിത്രവംശപ്രദീപപ്രസാദത്താൽ 852
ശസ്ത്രഭീതി നമുക്കില്ല സംഗരേ."
ഇത്തരമുരചെയ്തു പവമാന- 853
പുത്രനേതുമിളകാതെ നിന്നപ്പോൾ
പത്രികൾകൊണ്ടു വർഷം തുടങ്ങിനാൻ. 854

ശക്തനാകുന്ന രാവണി രാക്ഷസൻ
ദ്രാഘീയസ്തരമായൊരു പർവ്വതേ 855
മേഘസഞ്ചയം വർഷിച്ചിടുംപോലെ
മേഘനാദന്റെ ബാണഗണമെല്ലാം 856
മോഘമായിത്തു മാരുതപുത്രനിൽ.
അന്നേരത്തഞ്ജനാനന്ദനൻ 857
അതിവേഗേന ചാടിയടുത്തുടൻ
രഥവാജി കൊടിയും കൊടിമരം 858
രഥമെന്നിവ തച്ചു തകർത്തുടൻ
ആരികത്തു മരുവുന്ന സൂതനെ 859
കരംകൊണ്ടു കഴുത്തിൽ പിടിച്ചുടൻ
ഒരു കുത്തങ്ങു കുത്തിയതിൽപ്പിന്നെ 860
ഉരയാടീലവനെന്നതേ വേണ്ടു
ഇരുപേരുമൊരുമിച്ചതുനേരം 861
പരിചോടു സമരം തുടങ്ങിനാർ.
വിരുതേറും മരുത്തിന്റെ നന്ദനൻ 862
കരതാഡനം കൂട്ടിത്തുടങ്ങിനാൻ
ഖരമാകും നഖരനിചയത്താൽ 863
സുരവൈരിയെ മാന്തിപ്പിളർന്നവൻ
അരുണദ്രവധാതുസമേതനാം 864
ഗിരിരാജനോടൗപമ്യമുണ്ടാക്കി.
അരനാഴിക നേരംകൊണ്ടേറവും 865
പരവശതരനാക്കി മാരുതി
സുരസിദ്ധമുനിജനമൊക്കയും 866

സുരവർത്മനി വന്നു നിറഞ്ഞുടൻ
സുരദാനവയുദ്ധത്തിനെക്കാട്ടിൽ 867
പരമതരദാരുണമാംരണം
പരിചോടങ്ങു കണ്ടുകണ്ടേററവും 868
കരളിങ്കലതീവ വളർന്നോരു
പരമാനന്ദവാരിധിതന്നുടെ 869
തിരകളിൽ മുഴുകി മരുവിനാർ.
അധികബലവീര്യനാമഞ്ജനാ- 870
സുതൻതന്നുടെ മുഷ്ടിപ്രഹരത്താൽ
രുധിരാരുണമൂർത്തിയാം രാവണി 871
വിധുരതരനായിക്ഷണംകൊണ്ടു്
ഇനിയെന്തോരുപായമെന്നിങ്ങനെ 872
മനസി ബത! ചിന്ത തുടങ്ങിനാൻ.
വനചാരിയാം വാനരമെങ്കിലും 873
അനഘഭുജവീര്യനിവനെന്നെ
ഹനനമിഹ ചെയ്യുമൊരിത്തിരി 874
കനിവില്ലാതെയുള്ളോരു കശ്മലൻ
അനുജനു തുണയായിട്ടെന്നെയും 875
അനുയാത്രയയയ്ക്കുമിവനിപ്പോൾ
വിധിദൈവതമസ്ത്രമയച്ചുടൻ 876
അതിദുർമ്മതിയാകുമിവനെ ഞാൻ
പ്രതിബന്ധിച്ചുകൊണ്ടിങ്ങു പോരുവൻ 877
പ്രതിബന്ധിപ്പാനാരാനുമാളാമോ?
ഇതി ചിന്തിച്ചുറച്ചുടനിന്ദ്രജി- 878

ത്തതി ദുർവ്വാരമായീടും ബ്രഹ്മാസ്ത്രം
അഭിമന്ത്രിച്ചയച്ചപ്പോൾ മാരുത- 879
സുതനായതനുസരിച്ചിടിനാൻ.
വിധിതന്നുടെ വൈഭവം ലംഘിപ്പാൻ 880
മധുശാസനൻപോലുമെളുതാമോ?
മതിമാനായ മാരുതപുത്രനി- 881
ന്നിതു കൊണ്ടേതു ഹാനി വരാനുള്ളൂ.
അംഹിതപ്രതിമുക്തമതായുള്ള 882
ദ്രുഹിണാസ്ത്രമതിന്റെ വൈഭവാൽ
അഹമെന്നതുമന്യമെന്നുള്ളതും 883
ഗ്രഹിയാതെയാദസ്ഥായി കുറേനേരം.
"ക്ഷിതിമണ്ഡലേ വീണു കിടക്കുന്നൊ- 884
രതിനിസ്സാരനാകും കപിയിനെ
പ്രതിബന്ധിച്ചുകൊള്ളുവിൻ നിങ്ങ"ളെ- 885
ന്നതിവീരൻ നിയോഗിച്ചു രാവണി.
ഭടരൊക്കെയുമിങ്ങിനേ രാവണി- 886
യുടെ കല്പന കേട്ടോരനന്തരം
ഝടിതി ബത! പാശവുമായിട്ട- 887
ത്തടിയന്റെ സമീപത്തു ചെന്നപ്പോൾ
കടുകോപിയാമഞ്ജനാപുത്രന്റെ 888
തുടുതുടെ മിഴിച്ച നയനവും,
വടിവേറീടും കൈലാസപർവ്വത- 889
ത്തൊടു തുല്യമായീടും ശരീരവും,
കടിലതരബാലശശധര- 890

സ്ഫുടഭീഷണദംഷ്ട്രായുഗളവും,
നിടിലോജ്ജ്വലഭ്രുകുടീഭംഗവും, 891
തടിച്ചേററമുരുണ്ട ഭുജങ്ങളും,
കഠിനതരഭാവവും കണ്ടുടൻ 892
കടിക്കൂട്ടമിവനെന്നു കല്പിച്ചു
തുട രണ്ടും വിറപ്പിച്ചു പേടിച്ചു് 893
തൊടുവാൻ ശക്തനായീലൊരുത്തനും.
രോഷഭീഷണൻ രാവണി ചൊല്ലിനാൻ:— 894
"ഭീഷണി കണ്ടു പേടിച്ചുനിൽക്കാതെ
ഭോഷന്മാരേ! കപികുലകീടനെ 895
ഈഷലെന്ന്യേ പിടിച്ചുടൻ കെട്ടുവിൻ
മോഷണംചെയ്വാൻ വന്നോരു കള്ളനെ 896
പാഷാണത്തിൽ വലിച്ചങ്ങിഴക്കുവിൻ
ഏഷ രാവണി ഞാനിഹ നില്ക്കുമ്പോൾ 897
വൈഷമ്യമിതിനെന്തു ഭടന്മാരേ!
ഘോഷിച്ചാർത്തു വിളിച്ചങ്ങു ചെന്നുടൻ 898
തോഷമോടെന്റെ താതനെ കൂപ്പുവിൻ.
ഭീഷിതാരിയാമച്ഛൻ തരുന്നൊരു 899
ഭൂഷണങ്ങളെ മേടിച്ചുകൊള്ളുവിൻ!"
ധൃഷ്ടനാകുമവനുടെ വാക്കുകൾ 900
കേട്ടനേരത്തു രാക്ഷസന്മാർ ചിലർ
ഒട്ടു പേടിയകന്നെന്നു ഭാവിച്ചു 901
തൊട്ടുനോക്കിനാർ ചെന്നു പതുക്കവേ.
മാരുതാത്മജനന്നേരം ബ്രഹ്മാസ്ത്ര- 902

മോചനം ബത! വന്നുവെന്നാകിലും
രാക്ഷസേന്ദ്രനെക്കാണണമെന്നിട്ടു 903
തൽക്ഷണമവനേതുമിളകീലാ.
ഭാവഭേദമതൊന്നുമേ കാണാഞ്ഞു 904
സാവധാനം കലർന്നു ഭടന്മാരും
നീളമേറും കയറുകൾകൊണ്ടന്നു 905
മേളമോടേ മുറുക്കിവരിഞ്ഞുടൻ
തണ്ടുകെട്ടി ഞെരുങ്ങിയെടുത്തിതു 906
രണ്ടുഭാഗത്തുമായിരം വീരന്മാർ
തണ്ടുതപ്പികൾ ഗർവ്വവും ഭാവിച്ചു- 907
കൊണ്ടു യാത്ര തുടങ്ങി പതുക്കവേ.
"കണ്ടുകൊണ്ടാലുമെന്റെ മിടുക്കെ"ന്നും 908
ശുണ്ഠന്മാരവർ തമ്മിൽ പറകയും
"മിണ്ടാതങ്ങു നടക്കുക താ"നെന്നും 909
"മിണ്ടിയാലെന്തു ചേതം തനിക്കെ"ന്നും
"കണ്ടമേനികൾ ചൊല്ലുന്നവരുടെ 910
ചുണ്ടു ചെത്തുവാൻ കല്പനയുണ്ടെ"ന്നും
വേണ്ടാതിങ്ങനെയോരോന്നു ചൊല്ലാതെ 911
വേണ്ടുംഭിക്കിന പൊയ്ക്കൊൾക നീ"യെന്നും
ആർത്തുഘോഷിച്ചു കൊട്ടിത്തകർത്തുകൊ- 912
ണ്ടാസ്ഥയോടചരാസ്ഥാനേ മേവീടും
കീർത്തിമാനായ രാവണൻതന്നുടെ 913
കാൽത്തളിരിങ്കൽ വച്ചു വണങ്ങിനാർ.
നന്ദനനാകുമിന്ദ്രജിത്തും തദാ 914

ചെന്നു താതനെ നന്നായ്‌വണങ്ങിനാൻ.
"നന്ദന! തവ നന്നായ്‌വരികെ"ന്നു 915
നന്ദിയോടേയനുഗ്രഹമേകിനാൻ.
രാക്ഷസന്മാർ നിറഞ്ഞ സഭാമദ്ധ്യേ 916
രാക്ഷസേശ്വരനാകും ദശാസ്യനെ
ഉന്നതമായ സിംഹാസനം തന്നിൽ 917
ധന്യതയോടു മേവുന്നതു കണ്ടു
ചിന്തചെയ്തു പവമാനനന്ദനൻ 918
ഹന്ത! കഷ്ടമിവനുടെ മുമ്പിൽ ഞാൻ
നിന്നു കാര്യം പറയുന്ന നേരത്തു 919
നിന്ദിച്ചീടുമീ രാക്ഷസരൊക്കവേ
വന്ദ്യനാകുന്ന നമ്മുടെ സ്വാമിക്കും 920
വന്നീടുമല്ലോ കിഞ്ചന പോരായ്മ
താഴത്തിങ്ങൊരു ദിക്കിലിരിക്കിലോ 921
താഴ്ചയുണ്ടു വരുവാനതുകൊണ്ട്,
ചിത്തരംഗത്തിലിത്തരം ചിന്തചെ- 922
യ്തുത്തമോത്തമനായ കപിവരൻ
അത്യന്തായതമായൊരു വാലുകൊ- 923
ണ്ടുത്തുംഗമൊരു സിംഹാസനം തീർത്തു
കൈലാസാദ്രിശിഖരമതിന്മീതേ 924
കാലകാലനിരുന്നരുളും പോലെ
വാലുകൊണ്ടു ചമച്ചൊരു പീഠത്തിൻ- 925
മേലെ മേവിനാൻ മാനിയാം മാരുതി.
"ഉമ്പർകോൻതാനുമമ്പോടു കമ്പിടും 926

വമ്പനാമെന്റെ മുമ്പിൽ വന്നിങ്ങനെ
ഡംഭു കാട്ടുന്നതാരെന്നുമത്ര തേ 927
കിംപ്രയോജനമെന്നതും ചോദിപ്പിൻ!"
കിങ്കരന്മാരോടിങ്ങനെ കല്പിച്ചു 928
ലങ്കാനായകനായതു കേട്ടവർ
എങ്കിൽഞാൻവേണം ഞാൻവേണംചോദിപ്പാൻ
എന്നു നിശ്ചയിച്ചെല്ലാരുമൊന്നിച്ചു
മാരുതിയുടേ നേരേ കടന്നു നി- 930
"ന്നാരു നീയെ"ന്നു ചോദിപ്പാനായിട്ട്
ആരംഭിച്ചോരു നേരം കപികുല- 931
വീരനാമവനിങ്ങനെ ചൊല്ലിനാൻ:—
"ക്രൂരത്തങ്ങോട്ടു മാറുവിൻ,നിങ്ങളോ- 932
ടാരൊടുമഹം ചൊല്ലുകയില്ലേടോ
ധീരനാകുന്ന രാക്ഷസരാജനോ- 933
ടാരും കേൾക്കാതെ ചോദിപ്പാനൊന്നുണ്ട്."
എന്നിവണ്ണമുരചെയ്തു മാരുത- 934
നന്ദനൻ ദശകന്ധരൻതന്നോട്
മന്ദഹാസവുംചെയ്തുടനാദരാൽ 935
മന്ദമഞ്ജുരചെയ്തു തുടങ്ങിനാൻ:—
"അല്ലേ രാക്ഷസരാജ! മഹാമതേ! 936
നല്ല സൌഖ്യമതല്ലേ ഭവാനിപ്പോൾ?
അല്ലലതാനുമുണ്ടോ വിശേഷിച്ച് 937
തെല്ലുസങ്കടമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു.
ഫലമില്ലാതെ യുദ്ധേ മരിച്ചോരു 938

ബലശാലിയാം നിന്നുടെ പുത്രൻെറ
തിലകന്മങ്ങളെല്ലാം കഴിഞ്ഞിതോ? 939
കുലമെല്ലാം മുടിക്കുന്ന കശ്മല!
ഇനിയാപത്തിതിൽപ്പരമോരോന്ന- 940
ങ്ങനവധി വരുവാനിരിക്കുന്നു.
മനതാരിങ്കൽ നന്നാസ്സുരുതിക്കൊ- 941
ണ്ടനുവേലവും സൂക്ഷിച്ചു പാർത്താലും!
വലുതാകുമനത്ഥങ്ങളോരോന്നു 942
തലയിൽ വന്നു കേറുന്നതിൻമുമ്പേ
പല യത്നങ്ങൾ ചെയ്കിട്ടും നീക്കണം 943
ഫലമില്ലെടോ പിന്നെ വിചാരിച്ചാൽ.
ഫണിശ്രേഷ്ഠനാം പൂരുഷൻെറ വിഷം 944
പണിപെട്ടിട്ടും വേഗമിറക്കാതെ
അണുമാത്രമതൊന്നു മടിക്കുകിൽ 945
ക്ഷണമാത്രേണ ജീവൻ നശിച്ചിടും.
കുലധമ്മം വെടിഞ്ഞു നടക്കുന്ന 946
ഖലലോകത്തിനെല്ലാമൊടുക്കത്ത്
കുലനാശം ഭവിക്കുമെന്നോർത്താലും 947
നലമോടു നിശാചരപുംഗവ!
മനുവംശപ്രദീപൻെറ ഭാര്യയാം 948
ജനകാത്മജയാകുന്ന ദേവിയെ
വനസീമനി വന്നു നീ കട്ടതും 949
മനസി തവ നന്നെന്നു തോന്നുന്നോ?
ഭുവനത്തിനു മൂന്നിനും സാക്ഷിയാം 950

രവിവംശപ്രദീപനാം രാമനും
പ്ലവഗേശ്വരൻ സുഗ്രീവനും കൂടി 951
തവ വംശമശേഷം മുടിച്ചീടും.
അവർ ചൊല്ലിയയച്ചോരു ദൂതനെ- 952
ന്നറിക ഭവാനെന്നെ ദശാനന!
അറിവേറൂം കുറഞ്ഞോരു നിന്നോടു 953
പറഞ്ഞാൽ ഫലമില്ലെന്നതാകിലും
കുറഞ്ഞൊന്നു ഗുണദോഷമായിട്ടു 954
പറയാമതു കേട്ടാലും രാവണ!
അറിവേറും പെരുത്ത ജനത്തിനു- 955
മറിയാതെയബദ്ധം പിണഞ്ഞുപോം
ഇനിയെങ്കിലും വൈകാതെ ചെന്നുടൻ 956
ജനകാത്മജയാകുന്ന സീതയെ
മനുവംശപ്രദീപനു നൽകി നീ 957
വിനയമൊടു വന്ദിച്ചുകൊള്ളുക
വിരവോടിതു ചെയ്യുവെന്നാകിലോ 957
വരം നൽകും നിനക്കു രഘൂത്തമൻ
കുറഞ്ഞൊന്നു മടിച്ചുവെന്നാകിലോ 958
കുലമെല്ലാം മുടിക്കുമസംശയം!
ഖരദൂഷണന്മാരുടെ ചോരയെ 959
പരിചോടു കുടിച്ചു മദിച്ചോരു
ശരമിന്നു രഘൂത്തമൻ തന്നുടെ 960
കരം തന്നിലിരിക്കുന്നു രാവണ!
വാലിന്മേൽ നിന്നെ കെട്ടി വലിച്ചുടൻ 961

നാലുദിക്കിലും ചാടിനടന്നൊരു
ബാലിയെയുമ്പത നിഗ്രഹം ചെയ്തൊരു 962
ബാണവുമുണ്ടു സ്വാമി കരത്തിങ്കൽ,
അന്യായങ്ങൾ പലതും പ്രവൎത്തിച്ച 963
ദുൎന്നയനിധിയാകുന്ന നിന്നെയും
കൊന്നു ചോര കുടിക്കേണമെന്നതു 964
നന്നായ്മോഹിച്ചു മേവുന്നിതസ്ത്രം.
ബാണമേററു മരിക്കാതെ രാമന്റെ 965
പ്രാണവല്ലഭ തന്നെക്കൊടുത്തു നീ
കാററിനേരം കളയാതെ തൽപദേ 966
വീണു നന്നായി വന്ദിച്ചുകൊള്ളുക."
ശത്രുപക്ഷം പ്രശംസിച്ചുംതന്നെക്കൊ- 967
ണ്ടെത്രയും ബഹു ദൂഷണമായിട്ടും
ഇത്ഥമോരോന്നധിക്ഷേപം കേട്ടുടൻ 968
ക്രുദ്ധനായിച്ചമഞ്ഞു ദശാനനൻ.
"ഉള്ളിലേററവും ഉള്ളാടിച്ചുടൻ 969
കൊള്ളിവാക്കുകളിങ്ങനെ ചൊല്ലുന്ന
കള്ളനാകും കുരങ്ങിനെ വെട്ടിയ- 970
ങ്ങെള്ളിനൊപ്പം നുറുക്കുവിൻ വൈകാതെ."
കല്പനകളതിങ്ങനെ കേട്ടപ്പോൾ 971
അല്പമെങ്കിലും സംശയിച്ചിടാതെ
ക്ഷിപ്രം ചെന്നങ്ങടുത്തു ഭടജനം 972
അപ്പോൾ ചെന്നു തടുത്തു വിഭീഷണൻ,
രാവണനെത്തൊഴുതങ്ങുര ചെയ്തു:— 973

“കേവലമൊരു കാൎയ്യത്തെച്ചെയ്യുവാൻ
സാവധാനമായ് ചിന്തിച്ചുറയ്ക്കാഞ്ഞാൽ 974
ഏവനെങ്കിലുമാപത്തു വന്നീടും
ദൂതനിഗ്രഹം ചെയ്കയെന്നുള്ളതു് 975
ഏതുജാതിക്കുമില്ലാ വിധിച്ചിട്ടു്
വേദശാസ്ത്രനിഷിദ്ധമാം കൎമ്മത്തെ 976
ചെയ്തീടുന്നോൻ നരകേ പതിച്ചീടും
ദൂതനെക്കൊല ചെയ്യുന്ന പൂരുഷൻ 977
പാതകിമാരിൽ മുമ്പനെന്നോൎക്കണം
നീതിശാലികൾക്കീവിധം കൎമ്മങ്ങൾ 978
ചെയ്തുകൂടാ നിനച്ചാലൊരുനാളും
അത്ര്യമില്ലവനെയൊരുത്തനെ 979
മാത്രമിങ്ങു വധിച്ചാലതുകൊണ്ടു
അത്രകാൎയ്യം നമുക്കെന്തതും പിന്നെ 980
ചിത്തതാരിൽ വഴിപോലെ ചിന്തിക്ക.
ദുൎയ്യശസ്സു ഭവിക്കുകയല്ലാതെ 981
കാൎയ്യമെന്തിതുകൊണ്ടു നമുക്കുള്ളൂ?
ആൎയ്യ! രാവണ! വീര! ഭവാനൊട്ടും 982
കാൎയ്യബോധമതില്ലാത്തോനല്ലല്ലോ!.”
ഭക്തനാകും വിഭീഷണൻ തന്നുടെ 983
യുക്തിയുക്തവചനങ്ങൾ കേട്ടപ്പോൾ
ചിത്തതാരിങ്കൽ ബോധിച്ചു രാവണൻ 984
ഇത്ഥമങ്ങുരചെയ്താനനന്തരം:—
“എങ്കിലസ്തു; വധിക്കേണ്ടാ; രാമന്റെ– 985

കിങ്കരനാമിവനുടെ വാലിന്മേൽ
ശങ്കകൂടാതെ വഹ്നി കൊളുത്തുവിൻ 986
ശിങ്കിയാടിപ്പിൻ ലങ്കാപുരം തന്നിൽ.
വാനരന്മാർക്കു വാലിന്നു കിഞ്ചന 987
ഹാനി വന്നാലതിൽപ്പരം മറ്റൊരു
ദൈന്യമില്ലെന്നു കേട്ടിരിപ്പു ഞാനും 988
നൂനമിന്നിതു നല്ലൊരു കൌശലം."
കുണ്ഠഭാവമൊഴിഞ്ഞു തദാ ദശ- 989
കണ്ഠനിങ്ങനെ കല്പിച്ച നേരത്തു
മുണ്ടു, പട്ടു, പുടവകളെന്നിവ 990
കൊണ്ടുവന്നുതുടങ്ങി പലവിധം
രണ്ടുഭാഗത്തും നിന്നു വസനങ്ങൾ 991
കൊണ്ടു രാക്ഷസർ ചുറ്റിത്തുടങ്ങിനാർ.
നീണ്ടുരുണ്ടു തടിച്ചോരു പുച്ഛത്തെ 992
വേണ്ടുവോളവും നീട്ടിനാൻ മാരുതി.
കൊണ്ടുവന്നതശേഷവും ചുറ്റീട്ടും 993
രണ്ടുകാലിട വാലുണ്ടവശിഷ്ടം,
മണ്ടിച്ചെന്നിതു പിന്നെയും രാക്ഷസർ 994
കൊണ്ടുവന്നു വളരെ വസനങ്ങൾ
ഊറ്റമേറ്റവുമുള്ളോരവനുടെ 995
ഏറ്റം നീണ്ടു കിടക്കുന്ന വാലിന്മേൽ
ചുറ്റിച്ചുറ്റിക്കരങ്ങൾ തളർന്നവർ 996
ചുറ്റും നിന്നു മിഴിച്ചു തുടങ്ങിനാർ.
വാലിന്നേതുമവസാനം കാണാഞ്ഞു 997

തൈലം കൊണ്ടന്നൊഴിച്ചു നനച്ചുടൻ
പാവകനെ ക്കൊളുത്തീ പതുക്കവേ 998
സാവധാനമിരുന്നു ഹനുമാനും.
സീതതന്റെ സമാധിബലംകൊണ്ടും 999
പാതിവ്രത്യപ്രഭാവമതുകൊണ്ടും
വീതിഹോത്രനതുനേരമേററവും 1000
ശീതനെന്നതു തോന്നി ഹനുമാനും.
ജ്വാലാമാലാസമേതനായ് നിന്നിതു 1001
വാലിന്മേലതു നേരമനലനും.
കൈലാസാദ്രി സമാനമാം ദേഹത്തെ 1002
നാലിലൊന്നു ചുരുക്കി മഹാബലൻ
പാശബന്ധനമോചനം വന്നപ്പോൾ 1003
കീശവര്യൻ കുതിച്ചങ്ങു ചാടിനാൻ.
ആശരാധിപൻ തന്നുടെ ഹർമ്മ്യത്തെ 1004
ആശു വഹ്നിക്കധീനമതാക്കിനാൻ.
രാജഗേഹങ്ങൾ രത്ന ഗൃഹങ്ങളും, 1005
രാജമാനങ്ങളന്യ ഗൃഹങ്ങളും
രാജീവേക്ഷണമാരുടെ മന്ദിര- 1006
രാജിയും പല പൂജാഗൃഹങ്ങളും
മന്ത്രശാലാ മധുപാനശാലകൾ 1007
മന്ത്രികളുടെ മന്ദിരവൃന്ദവും,
ചന്ദ്രശാലകൾ ചാരുതരങ്ങളാം 1008
ചന്ദനദ്രുമവാടി വിശേഷങ്ങൾ,
ഭോജനഗൃഹപന്തികളും പല- 1009

ഭാജനങ്ങളിരിക്കും ഭവനങ്ങൾ
ആനപ്പന്തികളശ്വത്തൊഴുകൾ 1010
മാനിനികടെ നൃത്തഗൃഹങ്ങളും,
ആയുധങ്ങൾ നിറച്ചു വെച്ചോരു 1011
ആയതങ്ങളാമായതനങ്ങളും,
പാകശാലകൾ പാനഗൃഹങ്ങളും, 1012
ലോകരമ്യങ്ങളന്തഃപുരങ്ങളും,
നാടശാല നടപ്പന്തലും മണി- 1013
മേടകളും മഹാസൌധരാജിയും,
ഹാടകഗൃഹപംക്തികളും ബഹു- 1014
മോടിതേടും മദിരാഗൃഹങ്ങളും,
മാടണിമുലമാരും വിടന്മാരും 1015
കൂടിത്തമ്മിലൊരുമിച്ചു മേളിച്ചു
ക്രീഡചെയ്തു രസിച്ചു വസിച്ചിടും 1016
കേടകന്നോരു നല്ല ഗൃഹങ്ങളും
പാടി, തോടി, വരാടികളെന്നിവ 1017
പാടി മോടികലർന്നു നടന്നിടും
ചേടിമാരുടെ വീടുകളും സുമ- 1018
വാടികൾ വിവിധാട്ടാലജാലവും,
എന്നുവേണ്ടാ സകല നിശാചര- 1019
മന്ദിരങ്ങളിലൊക്കെപ്പിടിപെട്ടു
വഹ്നി നന്നായ്ക്കളുന്നു ചമഞ്ഞിതു 1020
വന്നിതന്നേരം നല്ല കൊട്ടങ്കാരവും
നന്ദനനാകമഞ്ജനാപുത്രനും 1021

തന്നുടെ സഖിയാകുമനലനും
തന്നാലാകും സഹായങ്ങൾ ചെയ്യണം 1022
എന്നുറച്ചു മനസി പവമാനൻ.
ഊ ഊ ശബ്ദം മുഴക്കി നിശാചര- 1023
ഗേഹംതോറും വിലസിത്തുടങ്ങിനാൻ.
കാററുകളുടെ സ്സഹായമാസ്സന്നപ്പോൾ 10
ഏററം കത്തി ജ്വലിച്ചാനനലനും,
ശത്രുമന്ദിരമാവാകഥകളെ 1025
ശക്രനോടങ്ങു ചെന്നു ധരിപ്പിപ്പാൻ
ധൂമളമായ ധൂമം സുരവര- 1026
ധാമസീമനി ചെന്നു പരന്നിതു.
കത്തിക്കാളുന്നോരഗ്നിശിഖകൾ ചെ- 1027
ന്നെത്തി ഗ്ഗാത്രേ പിടിപെട്ട നേരത്തു
അത്തൽപൂണ്ടു നിലവിളിച്ചോടിയും 1028
ചത്തു ഭൂമിയിൽ വീണു ചില ജനം.
മദ്യപാനവുംചെയ്തു സുഖിച്ചുടൻ 1029
മത്തകാശിനിമാരോടുമൊന്നിച്ചു
മത്തനായിട്ടൊരുവനുറങ്ങുമ്പോൾ 1030
തത്ര ചെന്നു പിടിച്ചു മഹാനലൻ
അംഗഗാത്രം ദഹിച്ചു വിവശരായ് 1031
സത്വരമെഴുന്നേററങ്ങു മണ്ടുമ്പോൾ
ഉത്തരമൊന്നു കത്തി മുറിഞ്ഞുടൻ 1032
മസ്തകേ വീണു ചത്തു വിധിവശാൽ.
തിയ്യു കത്തിപ്പിടിച്ചു ചിലരുടെ 1033

മെയ്യശേഷം ദഹിച്ചങ്ങെഴുന്നേല്പാൻ
വയ്യാതായി വലഞ്ഞു കരഞ്ഞവർ 1034
കയ്യും കാലും പിടച്ച മരിക്കുന്നു
ആശ്ശുശ്ശുഷ്കന്നിജപാലകമ്മേല്ലായാ- 1035
ലാശരകലനാരിജനത്തിൻെറ
കേശമൊക്കെക്കരിഞ്ഞു നിലവിളി- 1036
ച്ചാശ്ശു പാഞ്ഞുമിങ്ങും നടക്കുന്നു.
അയ്യോ കഷ്ടമെനിക്കെൻെറ ദൈവമേ 1037
തിയ്യിൽ വീണു മരിപ്പാനവകാശം
ചെയ്യരുതാത്തകർമ്മങ്ങളൊന്നുമേ 1038
ചെയ്യമാറില്ല, ഞാനെന്നതിൽ ചിലർ.
മേടകളുടെ മീതേ യഥാസുഖം 1039
മാടണിമുലമാരോടുമൊന്നിച്ച
ഗാഢഗാഢം പുണർന്നങ്ങൊരു വക 1040
ദുഢപൂരുഷന്മാർ വസിച്ചീടുമ്പോൾ
നാലുഭാഗത്തുമൊന്നിച്ച പാവക- 1041
ജ്വാലചെന്നു പിടിച്ചോരനന്തരം
ജാലമാർഗ്ഗേണ ചാടിയനേരത്തു 1042
കാലൊടിഞ്ഞു മരിച്ചു ശിവ! ശിവ!!.
കഷ്ടം! കഷ്ടം! മുലകുടി മാറാത്ത 1043
കുട്ടികളോരോ ദിക്കിൽ കിടന്നുടൻ
ചുട്ടു ചുട്ടു നിലവിളിച്ചഗ്നിയിൽ 1044
പെട്ടു കണ്ണും മിഴിച്ചു മരിക്കുന്നു.
മുട്ടുകുത്തി നടക്കും ശിശുക്കളെ 1045

കെട്ടിപ്പേറിയെടുത്തുടൻ നാരിമാർ
കൂട്ടമിട്ടടനേററവും വേദന- 1046
പ്പെട്ടു പറഞ്ഞു കരഞ്ഞു നടക്കുന്നു.
നാരിമാർ ചിലർ പുത്രനെക്കാണാഞ്ഞു 1047
പാരം ദുഃഖിച്ചു പറഞ്ഞു നടക്കുമ്പോൾ
മാരുതിയുടെ മുമ്പിലകപ്പെട്ടു 1048
ചോര ഛർദ്ദിച്ചു വീണു മരിച്ചുപോയ്.
വ്യാധിമൂലമെഴുന്നേല്പാൻ വയ്യാതെ 1049
ആതുരരായ്ക്കിടക്കുന്ന കൂട്ടക്കാർ
ജാതവേദസ്സു വന്നു പിടിച്ചപ്പോൾ 1050
ജാതഖേദമുറക്കെ കരകയും
ഹാ ഹതോസ്മി ഞാനെന്നു കഥിക്കയും 1051
താതമാതാക്കന്മാരെ വിളിക്കയും,
ജ്ഞാതികളോടു ഖേദമുരക്കയും, 1052
വീതിഹോത്രനിൽ വീണു മരിക്കയും,
"വാതരോഗം പിടിച്ചൊരു മൂലയിൽ 1053
മാതുലനുണ്ടു മൂടിക്കിടക്കുന്നു
ഏതൊരു ദിക്കിൽ കൊണ്ടുപോകേണ്ടു ഞാൻ 1054
ജാതകത്തിൻ ഫലമെന്നതു ചിലർ
പാതകിയാകും നമ്മുടെ തമ്പുരാൻ 1055
സീതയെക്കൊണ്ടു പോരിക കാരണം
ഖേദമേവം നമുക്കു ഭവിക്കുവാൻ 1056
ചേതമിപ്പോളവനേതുമില്ലല്ലോ.
നീതിയും നിജ ധർമ്മവും നിശ്ചയം 1057

സാധുമാൎഗ്ഗവും സന്ത്യജിച്ചിങ്ങനെ
കൈതവം തന്നെ കാട്ടും പുരുഷനെ 1058
ഏതു കൂട്ടത്തിൽക്കൂടെ ഗ്ഗണിക്കേണ്ടു.
ധൎമ്മമാൎഗ്ഗമശേഷം വെടിഞ്ഞോരു 1059
നിൎമ്മൎയ്യാദങ്ങളിങ്ങനെ കാട്ടുന്ന
ദുൎമ്മതികൾക്കു നന്മ വരുത്തുമോ 1060
കൎമ്മസാക്ഷിയായീടും കുലദൈവം?
ധൎമ്മശീലനാം രാഘവൻ തന്നുടെ 1061
ധൎമ്മദാരങ്ങളെക്കണ്ടു കാമിച്ചു്
മന്മഥാൎത്തനാം രാവണനിങ്ങനെ 1062
നമ്മെയൊക്കെ വലച്ചുമാറാക്കിനാൻ.
എന്തിനേവം പലവക ചൊല്ലുന്നു 1063
എന്തു നാമിനിച്ചെയ്യേണ്ടു ദൈവമേ?"
ഇങ്ങനെയവർ തമ്മിൽ കഥിക്കയും 1064
അങ്ങുമിങ്ങുമുഴന്നു നടക്കയും,
സങ്കടം സഹിയാഞ്ഞു ചില ജനം 1065
തൻകരംകൊണ്ടു മാറത്തടിക്കയും,
കങ്കണഗണം പൊട്ടിത്തെറിക്കയും, 1066
ശങ്കര! ശിവ!യെന്നു ജപിക്കയും
ബന്ധുവൃന്ദത്തെ തേടി വിളിക്കയും 1067
ചെന്തീയെത്താത്ത ദിക്കിലൊളിക്കയും
സന്താപാംബുധൌ നീന്തിക്കുളിക്കയും 1068
അന്തമില്ലാത്ത ബാഷ്പ കുളിക്കയും
സിംഹവിക്രമനാകും ഹനുമാന്റെ 1069

സിംഹനാദങ്ങൾ കേട്ടു ഭയപ്പെട്ടു
ലങ്കാവാസികളൊക്കയുമിങ്ങനെ 1070
സങ്കടപ്പെട്ടു തീൻ ക്ഷണംകൊണ്ടു്
അക്കഥകളവിടെയിരിക്കട്ടെ; 1071
ഉൽക്കടതരമാകുന്ന പാവകൻ
അത്യുദാരങ്ങളാകും ഗൃഹങ്ങളിൽ 1072
കത്തിക്കത്തിപ്പിടിച്ചു ക്രമത്താലേ
പട്ടുകൾ പല ശീലത്തരങ്ങളും 1073
കെട്ടിയിട്ടു നിറച്ചു പുരകളിൽ
പെട്ടന്നഗ്നി പിടിപെട്ട നേരത്തു 1074
മുട്ടിയാകാശേ പാവകജ്വാലകൾ.
പുഷ്പശോഭ കലൎന്നോരു രത്നങ്ങൾ 1075
ഇട്ടു പൂട്ടി നിറച്ചുഭരിച്ചുള്ള
പെട്ടകക്കൂട്ടം പൊട്ടിത്തെറിക്കുന്ന 1076
നിഷ്ഠുരമാം ഝഡ ഝഡ ശബ്ദവും,
പെട്ടു പാവകജ്വാലയിലാനകൾ 1077
കൂട്ടമിട്ടങ്ങലറുന്ന ഘോഷവും,
വട്ടകൾ മണിത്തൂണുകളെന്നിവ 1078
പൊട്ടി ബ്ഭൂമിയിൽ വീഴുന്ന ശബ്ദവും,
ഇന്ദ്രനീലമണിസൌധവീഥിയിൽ 1079
വഹ്നിധൂമങ്ങൾ ചെന്നു നിരന്നപ്പോൾ
ഇന്ദ്രവൈരിപുരത്തിലൊരു ലക്ഷം 1080
ഇന്ദ്രചാപങ്ങളുണ്ടായിതന്നേരം.
സ്ഫാടികമാകും ക്രീഡാശിഖരിയിൽ 1081

പാവകജ്വാല ചെന്നു പിടിച്ചപ്പോൾ
ഹാടകാദ്രിയും കൈലാസവും തമ്മിൽ 1082
കൂടികാഴ്ചയെന്നൊന്നു ഭ്രമിച്ചീടും.
സ്വർല്ലോകത്തോടു തുല്യമാമിപ്പുരേ 1083
കല്പുപോരാ മതിലിനെന്നോർത്തുടൻ
നല്ലവണ്ണമനലൻ ശിഖകൾ കൊ- 1084
ണ്ടുല്ലാസേന മതിലൊന്നു നിർമ്മിച്ചു.
പല്ലവങ്ങളും നല്ല സുമങ്ങളു- 1085
മെല്ലാം മാരുതി തച്ചു തകർത്തിട്ടും
ഇല്ലാ ശോകകേടുദ്യാനത്തിന്നെന്നു 1086
ചൊല്ലുമാറാക്കി പാവകജ്വാലകൾ
അത്യന്തോന്നതമായൊരു ഗോപുര- 1087
മൂർദ്ധ്നി പാവകൻ കത്തുന്നതു കണ്ടാൽ
വൃത്രവൈരിപുരത്തിൽ കൊളുത്തിയ 1088
ചിത്രദീപികയെന്നതു തോന്നിടും.
ഓരോന്നിങ്ങനെ വിസ്തരിച്ചീടുവാൻ 1089
പോരാ സാമർത്ഥ്യമിന്നു നമുക്കതും.
മാരുതാത്മജനാകും ഹനുമാന്റെ 1090
സാരസൽക്കഥാശേഷം ശ്രവിക്കുവിൻ
എഴുനൂർ ശതയോജന വിസ്താരം 1091
*എഴുന്നീടുന്ന ലങ്കാപുരമെല്ലാം
ഉടനൊന്നര നാഴികകൊണ്ടവൻ 1092
പൊടിഭസ്മമതാക്കി മഹാബലൻ
മനതാരിങ്കലിത്തരം ചിന്തിച്ചു 1093

ജനകാത്മജ മേവീടുമുദ്യാനേ
അനലൻ ചെന്നതിക്രമിച്ചെങ്കിലോ 1094
പുനരെന്തിനിതൊക്കവേ ചെയ്തതും,
മനുവംശപ്രദീപനാം രാമനോ- 1095
ടിനിയെന്തെന്നുണർത്തിച്ചിടേണ്ടതും,
മനസിമദമേറുന്നവക്കെല്ലാ- 1096
മനത്ഥങ്ങളിവണ്ണം ഭവിച്ചീടും.
ജലരാശിയെച്ചാടി കടന്നതും, 1097
പലരാക്ഷസരെക്കൊല ചെയ്തതും,
ഫലപൂർണ്ണതരുക്കളൊടിച്ചതും, 1098
ഫലമില്ലാതെയായിട്ടു വന്നല്ലോ.
അവനീസുതയാകുന്ന സീതക്കും 1099
ഭുവനേശ്വരനാകുന്ന രാമനും
നവമായൊരു സങ്കടമുണ്ടാക്കാൻ 1100
അവിവേകി ഞാൻ ഹേതുവായ്തന്നല്ലോ.
തവ പത്നിയെക്കണ്ടു ഞാനെന്നതും, 1101
അവളഗ്നിയിൽ പെട്ടുപോയെന്നതും,
ദിവസേശ്വരവംശപ്രദീപനാം 1102
അവനോടഹം ചെന്നു പറയുമ്പോൾ
പരിതാപം സഹിയാഞ്ഞു തൽക്ഷണം 1103
അരുതാഞ്ചെയ്യുന്നതെന്തെന്നറിഞ്ഞീലാ.
തിരുമേനിക്കു തന്നേ പെരുതായി- 1104
ട്ടൊരു ഹാനി വരുമോ ഗ്രഹിച്ചീലാ
ഇതിനൊക്കവേ കാരണമായിട്ട് 1105

അതിപാപിയാം ഞാനെന്നു വന്നല്ലോ.
മതിമാനായ മാരുതനന്ദൻ 1106
ഇതി ചിന്തിച്ചു ദുഃഖിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ
ശ്രുതി രണ്ടും കുളിർക്കവേ നല്ലോരു 1107
സുധകോരിയൊഴിക്കും കണക്കിനെ
സുഖമുണ്ടാക്കുമാകാശഭാഷിതം 1108
സപദി ബത! കേട്ടഹനുമാനും.
"മതിശാലിയാം മാരുതേ! നിന്നുടെ 1109
മതിഭേദമിതെല്ലാം മതി, മതി,
സതിമാരിൽ വച്ചുത്തമയാകുന്ന 1110
ക്ഷിതിനന്ദിനി മേവുന്ന ദിക്കിലും
അതിഭക്തൻ വിഭീഷണൻ മേവുന്ന 1111
സദനത്തിലുമഗ്നി കടന്നീലാ.
അതു ചിന്തിച്ചു മാനസേ സങ്കടം 1112
അതിയായിട്ടു വേണ്ടാ നിനക്കെടോ!"
ഗഗനേചരവാക്കുകളിങ്ങനെ 1113
ഗഹനാശയൻ മാരുതി കേട്ടപ്പോൾ
മഹീനന്ദിനിയാകുന്ന ദേവിയെ 1114
ബഹുമാനിച്ചു പിന്നെയും പിന്നെയും.
ഇനി വേഗേന പോകയെന്നിങ്ങനെ 1115
മനതാരിങ്കൽ നിശ്ചയിച്ചഞ്ജസാ
ജനകാത്മജ മേവീടുമുദ്യാനേ 1116
ജവമോടങ്ങു ചെന്നിതു പിന്നെയും
കുസുമോപമഗാത്രിയാം ദേവിയെ 1117

കുസുമങ്ങളുമുരുത്തവനർച്ചിച്ചു
അഥ മൂന്നു പ്രദക്ഷിണം വച്ചുടൻ 1118
അതിഭക്ത്യാ നമസ്കരിച്ചീടിനാൻ.
"പവമാനതനൂജ! മഹാമതേ! 1119
തവ നല്ല ശുഭങ്ങൾ ഭവിച്ചീടും
ജവമോടു നീ പോയാലുമെന്നുടെ 1120
ധവനോടു കഥകൾ പറഞ്ഞാലും."
ജനകാത്മജ തന്നുടെ വാക്കുകൾ 1121
ജനിതാദരമിങ്ങനെ കേട്ടുടൻ
വിനയാന്വിതനായിട്ടു മാരുത- 1122
തനയൻ പുനരേവമുണർത്തിച്ചു:—"
ജനകാത്മജേ! ദേവി! ഭഗവതി! 1123
മനതാരിൽ വിഷാദമിനി വേണ്ടാ
ദിനമഞ്ചാറു ചെല്ലുന്നതിൻ മുമ്പേ 1124
മനുവംശപ്രദീപനാം രാമനും,
അനുജനാം സുമിത്രാതനയനും, 1125
ദിനനാഥതനയനും മറ്റുള്ള
വിനതാംഗദനീലദധിമുഖ- 1126
പനസാദിപ്ലവംഗപ്രവരരും,
വിനയലവമില്ലാതെയുള്ളോരു 1127
വനചാരിയാം വാനരസൈന്യവും,
ഹനുമാനായ ഞാനുമൊരുമിച്ച് 1128
അനലംഘനം ചെയ്തു സമുദ്രത്തെ
ധനപൂർണ്ണയാം ലങ്കയിൽ വന്നുടൻ 1129

ധനദാനുജനാകും ദശാസ്യനെ
തനയാനുജബന്ധുജനത്തോടേ 1130
ഹനനം ചെയ്തു പിന്നെ ഭവതിയെ
രഥമേററി നിജപുരിയിൽ ദശ- 1131
രഥനന്ദനൻ കൊണ്ടങ്ങു പോയിടും.
ആധിവേണ്ടാ മനസ്സിലൊരല്പവും 1132
അഥ നാലഞ്ചു വാസരം പാർത്താലും,"
ഇതി ചൊല്ലി പവമാനനന്ദനൻ 1133
സതിയാകുമവളെ തൊഴുതുടൻ
പ്രതിയാത്ര പറഞ്ഞുടനേററവും 1134
കൃതകൃത്യനായ് ഞാനെന്നുറച്ചവൻ.
ജവമോടു നിവൃത്തിച്ചു വന്നുടൻ 1135
ജലരാശി തടത്തെ പ്രവേശിച്ചു.
ജ്വലത്തായൊരു വാലാഗ്നിയെസ്സിന്ധു- 1136
ജലത്തിൽ ബത! മുക്കിക്കെടുത്തവൻ
പരമാനന്ദമോടത്രികൂടമാം 1137
ഗിരിമൂർദ്ധാവിൽച്ചെന്നു കരേറിനാൻ.
പരിചോടുദയാദ്രിയതിൽ ദിന- 1138
കരനും പുനരദ്ര്യകരേറിനാൻ.
മാരുതാത്മജൻ തത്ര നിന്നേററവും 1139
ഘോരമായിട്ടു നാലഞ്ചലറിനാൻ.
പാരമദ്രികലുങ്ങുമാറങ്ങനെ 1140
വീരനൊന്നു കുതിച്ചങ്ങു ചാടിനാൻ.
ദുഃഖമോടുടനക്കരേ നില്ക്കുന്ന 1141

മർക്കടവരരൊക്കെയുമനന്തരം
ഉൽക്കടതരമായ ഹനുമാന്റെ 1142
ഹിക്കനാദത്തെ കേട്ടോരനന്തരം
കേട്ടതെന്തെന്നറിയാഞ്ഞവരെല്ലാം 1143
കൂട്ടമോടേ കുഴങ്ങിത്തുടങ്ങിനാർ.
എന്തൊരാരവം കേട്ടിതു ഘോരമായ് 1144
എന്തെന്നതുമറിഞ്ഞീല ഞാനെടോ!
മേഘഗർജ്ജിതമെന്നു മതമെങ്കിൽ 1145
മേഘമെങ്ങുമേ കാണുന്നതില്ലല്ലോ
വാരിധിരവമെന്നു വരുവാനും 1146
പോരാസംഗതി ചിന്തിച്ചുകാണുമ്പോൾ
വാരിധിയുടെ വൻതിരയൊന്നുമേ 1147
തീരസീമനി വന്നടിക്കുന്നില്ലും;
സാരനാകുന്ന ജാംബവാൻ ചൊല്ലിനാൻ 1148
"മാരുതാത്മജനാകും ഹനുമാന്റെ
ആരവമിദമെന്നു മമ മതം 1149
വീരനാമവൻ സീതയെ ദർശിച്ചു."
അംഗദനാം യുവരാജനും പുന- 1150
രങ്ങനേ തന്നെയെന്നുരച്ചീടിനാൻ.
ഇങ്ങനേയുള്ള ശബ്ദത്തെ കേൾക്കുവാൻ 1151
സംഗതിയില്ല മറ്റൊന്നു ചിന്തിച്ചാൽ,
മർക്കടക്കൂട്ടമൊക്കെയുമന്നേരം 1152
മർക്കടേന്ദ്രൻ വരുന്നതു കാണുവാൻ
തിക്കിത്തിക്കിത്തൊക്കീഞെരിക്കനെ 1153

തെക്കേദ്ദിക്കിനേ നോക്കീമരുവിനാർ,
ദൂരത്തങ്ങൊരു നക്ഷത്രതുല്യമായ് 1154
പാരം സൂക്ഷ്മമൊരുകാന്തി കാണായി,
നേരേ സൂക്ഷിച്ചു പിന്നെയും നോക്കുമ്പോൾ 1155
ശാരദേന്ദുസമമായിക്കാണായി,
വാരി വർഷിച്ചു പാരം വെളുത്തൊരു 1156
വാരിദം പോലെ കാണായനന്തരം,
കാലം കിഞ്ചിൽ കഴിഞ്ഞോരനന്തരം 1157
കൈലാസാദ്രി കണക്കിനെക്കാണായി,
ഇങ്ങനേ ക്രമത്താലേ കപികുല- 1158
പുംഗവനാം പവമാനനന്ദനൻ
തുംഗമാകും മഹേന്ദ്രഗിരിയുടെ 1159
ശൃംഗസീമനി ചാടിവീണീടിനാൻ,
മന്ദമെന്യേ മഹേന്ദ്രശിഖരത്തിൽ 1160
നിന്നു താഴത്തിറങ്ങി ഹനുമാനും,
ചെന്നു വന്ദിച്ചാനംഗദൻ തന്നെയും 1161
വന്ദ്യനാകുന്ന ജാംബവാൻ തന്നെയും
വൃത്താന്തങ്ങളശേഷമവരോട- 1162
ത്യന്താദരപൂർവ്വകം ചൊല്ലിനാൻ
ചിത്തമോദമിയന്നു പവമാന- 1163
പുത്രനേയവരാശ്ലേഷിച്ചീടിനാർ,
"വന്നു, വന്നു" ഹനുമാനെന്നിങ്ങനെ 1164
നിന്ന വാനരസൈന്യമശേഷവും
ചെന്നു നിന്നു ചുഴലവും മാനസാ- 1165

നന്ദമോടേ പരിഷ്വജിച്ചീടിനാർ,
സീതാദേവിയെക്കണ്ടതും, രാക്ഷസ- 1166
നാഥനെച്ചെന്നു കണ്ടു പറഞ്ഞതും,
യാതുധാനരെക്കൊന്നതും, ലങ്കയേ 1167
വീതിഹോത്രനു കാഴ്ചയാച്ചതും,
സ്ഫീതമാകുന്നോരദ്ഭുതനഞ്ജനം 1168
ചെയ്ത വിക്രമപ്രക്രമമൊക്കയും.
സാദരമവർ ചോദിച്ച നേരത്തു 1169
വാതനന്ദനൻ വെവ്വേറെ ചൊല്ലിനാൻ.
ഗന്ധവാഹസുതവചനാമൃത- 1170
സിന്ധുഃസ്രോതസ്സിൽ കൂടെയൊലിച്ചുടൻ
സന്തോഷാംബുധിമദ്ധ്യേ പതിച്ചതിൽ 1171
നീന്തി മുങ്ങിക്കളിച്ചു കപികുലം,
"മാരുതേ! തവ നന്നായ്വരികെ"ന്നും, 1172
"വീര! വീര! ജയിക്ക" ഭവാനെന്നും,
"ഭൂരികീത്തി ഭവിക്കം" തനിക്കെന്നും, 1173
ഓരോരാശീർവ്വചനങ്ങൾ ചൊല്ലിയും,
കയ്യു ചെന്നു പിടിച്ചു ചിലർ തന്റെ 1174
മെയ്യുണച്ചു പുണന്നുമപരന്മാർ
"നീയൊരുത്തനൊഴികെയിതൊക്കയും 1175
ചെയ്യാനേതൊരു വീര"നെന്നും ചിലർ.
ചാടിയും ചിലരോടിയും തങ്ങളിൽ 1176
കൂടിയും ഹനുമാനെ പ്രശംസിച്ചു
ആടൽ തീന്നടനട്ടഹസിക്കയും, 1177

പാടവമവരോരോന്നു കാട്ടിയും,
ഉദ്യോഗംകൊണ്ടുറച്ചു നടിക്കയും, 1178
മദ്യപാനാദി ചെയ്തു മദിക്കയും,
"സുദിനമിദ"മെന്നു കഥിക്കയും, 1179
ഹൃദ്യഹങ്കാരമേററമുദിക്കയും,
"എങ്കിൽ നാമിനിപ്പോക"യെന്നിങ്ങനെ 1180
പങ്കജോത്ഭവപുത്രൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ
ശങ്ക വിട്ടുടനാർത്തു വിളിച്ചവർ 1181
സംഘമിട്ടഥ യാത്ര പുറപ്പെട്ടു.
ഇടിവെട്ടി മുഴങ്ങുന്നതുപോലെ 1182
പടഹാദികൾ കൊട്ടിത്തകർത്തുടൻ
കടൽവീഥിയിൽനിന്നു കപികുലം 1183
ഝടിതി നടകൊണ്ടു തുടങ്ങിനാർ,
അടവീതലമോരോരോ പർവ്വത- 1184
കടകങ്ങൾ നഗരങ്ങളെന്നിവ
ഉടനങ്ങു കടന്നു നടക്കുമ്പോൾ 1185
ഉടലേററം തളർന്നിതവർക്കെല്ലാം,
അതുനേരം പുരോഭുവി കാണായി 1186
മതിമോദകരമാകുമുദ്യാനം.
മധുകാനനമെത്ര മനോഹരം 1187
അതിശീതളമത്യന്തപാവനം,
സ്ഫുടപല്ലവപുഷ്പഫലങ്ങൾ കൊ- 1188
ണ്ടിടതൂർന്നു നിറന്നു പരന്നുള്ള
വടവില്വപനസലകുചാമ്ര- 1189

വിടപീകുലസങ്കുലം സുന്ദരം,
മൃദുവാതചലാചലപല്ലവ- 1190
കളികുലകാനനശോഭിതം,
മധുമത്തമധുവ്രതകോകില- 1191
മധുരാരവഗീതമനോഹരം.
കമലോല്പലകല്ഹാരശോഭിത- 1192
വിമലാംബു വിവിധജലാശയം.
സുമപല്ലവശോഭിലതാഗൃഹ- 1193
സമധിഷ്ഠിതസാരസസഞ്ചയം,
മധുകാനനമിങ്ങനെ കണ്ടപ്പോൾ 1194
മതിമോദമിയന്നുടനെല്ലാരും
അതിവേഗമോടാർത്തു വിളിച്ചുകൊ- 1195
ണ്ടതിനുള്ളിൽ കടന്നാരസംശയം.
ഫലപുഷ്പനിരന്തരപാദപ- 1196
കുലമമ്പൊടു കണ്ടാരനന്തരം.
ബലശാലികളാമവരോരോരോ 1197
കലശലത്തു കൂട്ടിത്തുടങ്ങിനാർ,
വലുതായ മരങ്ങളിൽ ചാടിയ- 1168
ങ്ങലസാതേ കരേറിയതിൽ ച്ചിലർ
നലമോടുടൻ നല്ല ഫലങ്ങളെ 1199
കുലയോടെ പറിച്ചു തുടങ്ങിനാർ.
ചില വമ്പന്മാരമ്പോടു കൊമ്പുകൾ 1200
ബലമോടെ പിടിച്ചു കുലുക്കയും,
ചിലരായതു കണ്ടു വിലക്കയും, 1201

ചിലർ താഴത്തു നിന്നു പെറുക്കയും,
തലയോരത്തു ചെന്നു കരയേറി 1202
ച്ചിലർ പക്വങ്ങൾ ഞെക്കിപ്പറിക്കയും,
കലിതാദരമങ്ങു ഭുജിക്കയും, 1203
ചില കായകൾ ദൂരെത്യജിക്കയും,
കുലവാഴകൾ ചാടിപ്പിടിക്കയും, 1204
ചില വാഴ ചവിട്ടിയൊടിക്കയും,
മലവാഴകൾ പാടേ മുടിക്കയും, 1205
ജലമമ്പൊടു കോരിക്കുടിക്കയും,
ദ്രുമപങ്ക്തികൾ തച്ചു തകർക്കയും, 8206
സുമസഞ്ചയം തല്ലിയുതിർക്കയും,
ഫലപക്വങ്ങൾ തിന്നു തിമർക്കയും, 1207
ചിലർ തമ്മിൽ കലഹിച്ചെതിർക്കയും,
ഇപ്രകാരം പലവിധസാഹസ- 1208
മപ്ലവംഗവരന്മാർ തുടർന്നപ്പോൾ
അപ്പ്രദേശത്തെ രക്ഷിപ്പതിന്നായി 1209
കല്പിതനായ വീരൻ ദധിമുഖൻ-
മർക്കടകുലനായകനാകുന്നോ- 1210
രർക്കനന്ദനൻതന്നുടെ മാതുലൻ
ഉൽക്കടതരകോപമിയന്നുടൻ 1211
വക്കാണിപ്പതിനെത്തി വിരവോടേ,
“ആരിതാരിതു നമ്മെ ഭയപ്പെടാ- 1212
താരാമത്തിൽ കടന്നിങ്ങു വന്നതും,
സാരമാകും സുമഫലസഞ്ചയം 1213

ചോരണം ചെയ്തുകൊണ്ടു തിരിച്ചതും,
ആരുടെ വനമെന്നതു മിണ്ടിടം 1214
ആരുരക്ഷിച്ചു പോരുന്നുവെന്നതും.
നേരുപോലെ വിചാരിച്ചറിയാതെ 1215
നേരേ വന്നതു നന്നു നന്നെത്രയും
സൂര്യപുത്രനാം സുഗ്രീവൻതന്നുടെ 1216
ആരാമമിതുമെന്നു ധരിക്കണം,
നേരുകേടുകൾ കാട്ടുന്ന നിങ്ങളോ- 1217
ടാരുമുത്തരം ചോദിപ്പാനില്ലെന്നോ?
നേരോടിക്കഥ തമ്പുരാൻ ബോധിച്ചാൽ 1218
ചേരും ദണ്ഡമനുഭവിക്കും ദൃഢം,
ഓരോരാപത്തു തങ്ങൾ വലിച്ചിട്ടാൽ 1219
തീരാൻ ദുർഘടമായിട്ടു വന്നിടും.
ഞങ്ങളാരുമറിയാതെ വന്നിഹ 1220
ഭംഗി ചേരുന്നൊരുദ്യാനമാകവേ
ഭഞ്ജനം ചെയ്തു നിങ്ങടെ മസ്തക- 1221
ഭഞ്ജനമഹം ചെയ്യാതടങ്ങുമോ"
ഇത്ഥമോരോന്നു ചൊല്ലി ദധിമുഖൻ 1222
യുദ്ധത്തിന്നായടുത്തോരനന്തരം.
ഉദ്ധതരാകുമംഗദാദികളും 1223
ഉത്തരമതിനൊന്നും പറയാതെ
സത്വരം ചെന്നു പൊത്തിപ്പിടിച്ചുടൻ 1224
പൃത്ഥ്വിതന്നിൽ മറിച്ചു വലിച്ചിട്ടു
ഹസ്തദന്തനഖാദിപ്രഹരത്താൽ 1225

അത്താലററം വരുത്തിച്ചമച്ചുടൻ
"ഒത്ത ദിക്കിനു പോയാലും ഭാസ്കര- 1226
പുത്രൻതന്നുടെ മാതുലനാകയാൽ
അത്ര ദുർമ്മതിയെങ്കിലും നിന്നുടെ 1227
മൃത്യു ഞങ്ങൾ വരുത്തുകയില്ലെടോ"
കുത്തും മാന്തുമിടികളുമേററുടൻ 1228
അസ്ഥിയെല്ലാം തകർന്നു ദധിമുഖൻ
ചിത്തഖേദേന സുഗ്രീവൻ മേവീടും 1229
ദിക്കു നോക്കി ദ്രുതതരം മണ്ടിനാൻ.
പേടിയോടവനോടിയ നേരത്തു 1230
കൂടെവന്ന കപികുലമൊക്കവേ
ഉടൽ പൂണ്ടുടനോടിയങ്ങോരോരോ 1231
കാടകങ്ങളിൽച്ചെന്നൊളിച്ചീടിനാർ.
നല്ലപക്വം, ഫലം, ജലം, മദ്യമെ- 1232
ന്നെല്ലാം ഭക്ഷിച്ചുദരം നിറച്ചുടൻ
അല്ലൽ തീർന്നുടനാഞ്ജനേയാദികൾ 1233
തെല്ലും താമസിയാതേ പുറപ്പെട്ടു.
സാനുമാനായ മാല്യവാൻ തന്നുടെ 1234
സാനുതന്നിലിരുന്നരുളീടുന്ന
സാനുജനായ രാമനെക്കാണുവാൻ 1235
സാനുമോദം നടന്നാരവരെല്ലാം.
ദൂരവേ നിന്നു കണ്ടു സുരപുര- 1236
ദ്വാരി മുട്ടും ഗിരിവരശൃംഗത്തെ
പാരമാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടതിനുടെ 1237

നേരേ നോക്കി നടന്നിതു പിന്നെയും
ചാരുപുഷ്പഫലദലപൂർണ്ണമാം 1238
ദാരുവൃന്ദം നിബിഡമായ് കാണായി
ഓരോ വസ്തുവിഭാഗം തിരിച്ചുടൻ 1239
നേരേ കാണായി മൂന്നാമതഞ്ജസാ
വിശ്വസൃഷ്ടിസ്ഥിതിഹതിമൂലമാം 1240
വിശ്വനായകൻ വാണരുളീടുന്ന
വിശ്വരമ്യമായഗ്രേ വിളങ്ങീടും 1241
ആശ്രമമതു കാണായനന്തരം
അഗ്രജനെ വണങ്ങി വിനയമോ- 1242
ടഗ്രേ നിൽക്കുന്ന ലക്ഷ്മണൻതന്നെയും,
അഗ്ര്യശീലനാം സുഗ്രീവൻതന്നെയും, 1243
ആക്കപികുലസേനകൾ കാണായി.
ഇന്ദ്രനീലമണിനീലസുന്ദര- 1244
സാന്ദ്രശോഭയേ കാണായി മദ്ധ്യത്തിൽ
നിന്നു സൂക്ഷിച്ചനേരം ദശരഥ- 1245
നന്ദനന്റെ വിഗ്രഹം കാണായി.
അരുണാംബുദതുല്യജടാധരം, 1246
ഹരിണാങ്കസമാനമുഖാംബുജം,
കരുണാർദ്രകടാക്ഷനിരീക്ഷണ- 1247
പരിതോഷിതധ്യാനരസൈനികം,
ശരദിന്ദുവിനിർഗ്ഗതചന്ദ്രികാ- 1248
രമണീയമനോജ്ഞമൃദുസ്മിതം,
ദരശോഭിതകണ്ഠസ്ഥലം, നിജ- 1249

കരശോഭിതബാണധനുർദ്ധരം
പരിവീതപിശംഗപ്രതിനവ- 1250
തരുവല്ക്കലകമ്രകടിതടം,
ശരണാഗതലോകപരിതാപ- 1251
ഹരണൌഷധപാദസരോരുഹം,
ഇതി രാഘവരൂപത്തെ കണ്ടുടൻ 1252
മതിമോദമിയന്നുടനെല്ലാരും
അതിഭക്ത്യാ വണങ്ങി വിനയമോ- 1253
ടതിദൂരവേ നിന്നോരനന്തരം
പവനാത്മജൻ ചെന്നു പ്രഭുവിന്റെ 1254
പദപത്മം തൊഴുതു പതുക്കവേ
"തവ പത്നിയേക്കണ്ടേനടിയ"നെ- 1255
ന്നവനന്പൊടു മുമ്പിലുണർത്തിച്ചു.
ജനകാത്മജാദേവിയാൽ ദത്തമാം 1256
അനഘതരചൂഡാമണിയതും
മനസി ബഹുമോദേന മാരുതി 1257
മനുവംശപ്രദീപനു നൽകിനാൻ.
ഘനവാഹനനായ സുരപതി- 1258
തനയൻ പണ്ടു കാകാകൃതി പൂണ്ടു
തനുദാരണം ചെയ്തോരു വൃത്താന്തം 1259
ജനകാത്മജ ചൊന്നതും ചൊല്ലിനാൻ.
പുനരുണ്ടായ വൃത്താന്തമൊക്കയും 1260
ജനകാത്മജതന്റെ ചരിത്രവും
ദിനനാഥകുലോത്തമനായൊരു 1261

മന്നുജേശ്വരനോടു ധരിപ്പിച്ചു.
കിരണോജ്ജ്വലമായ മഹാമണി 1262
ഭരതാഗ്രജൻ മറേത്തു ചേൎത്തുടൻ
വിരഹാധി കളഞ്ഞു ജനകജാ- 1263
പരിരംഭസുഖം ലഭിച്ചീടിനാൻ.
അരികത്തു തൊഴുതു വസിക്കുന്ന 1264
ഹരിവീരനായീടും ഹനുമാനെ
വരികെന്നു വിളിച്ചുടൻ തന്നുടെ 1265
കരംകൊണ്ടു പിടിച്ചു പതുക്കവേ
പരിണാഹിയാം മാറത്തു ചേൎത്തുടൻ 1266
പരിരംഭണം ചെയ്തു രഘുവരൻ
പരിതോഷമിയന്നുടനീവണ്ണം 1267
അരുൾചെയ്തു കരുണാകരൻ പരൻ.
"പെരുതായ സമുദ്രം കടന്നുചെ- 1268
ന്നരിമന്ദിരമമ്പോടു പുക്കുടൻ
തരുണീമണി സീതയേ കണ്ടതും, 1269
പരമാൎത്ഥമശേഷമറിഞ്ഞതും,

പുനരേററമുചിതമാം വാക്യത്താൽ
ജനകാത്മജക്കാശ്വാസം ചേൎത്തതും, 1
ചിത്രമാകിയ രാവണോദ്യാനത്തെ
തത്ര പിന്നെ സ്സമസ്തം തകൎത്തതും, 2

പോരിനാസ്സന്ന രാവണസൈന്യത്തെ
ഭൂരിവീൎയ്യം പുനരാശു കൊന്നതും, 3
അക്ഷനാദിനിശാചംവൎയ്യരെ
ദക്ഷതയോടു തത്ര വധിച്ചതും, 4
രാവണൻതന്നെക്കണ്ടു ഗുണദോഷം
കേവലനീതിമാൎഗ്ഗേണ ചൊന്നതും, 5
ലങ്കാപട്ടണം ചുട്ടടൻ രാക്ഷസാ-
ഹങ്കാരമെല്ലാം തീൎത്തു കളഞ്ഞതും, 6
ചിത്രമേററം വിചിത്രം വിചിത്രമെ-
ന്നത്ര സൎവ്വരുമെന്നും പുകഴ്ത്തീടും 7
എന്നതു തന്നെയല്ലാ നിരൂപിച്ചാ-
ലിന്നതു ഞാൻ ചുരുക്കിപ്പറയുന്നേൻ. 8
സീതാദേവീവിരഹാൎത്തനാമെന്നെ
സീതാസന്ദേശമുഖ്യൌഷധത്തിനാൽ 9
കല്യനാക്കിച്ചമച്ച ഭവാനോടു
തുല്യനായിനിക്കില്ലൊരു ബന്ധുവും, 10
അത്യുദാര! ഭവാനായതിന്നു ഞാൻ
പ്രത്യുപകാരം ചെയ്യുവാനാളല്ല. 11
എന്നാലുമിപ്പോളാത്മാവിനെത്തന്നെ
നന്നായിബ്ഭവാനായ്ക്കൊണ്ടു നല്കുന്നേൻ.” 12
ഇങ്ങിനെയരുൾചെയ്തു രഘൂത്തമൻ
തിങ്ങിന ഹൎഷകാരുണ്യമുൾക്കൊണ്ടു 13
തന്നെത്തന്നെ കൊടുക്കുന്നതുപോലെ
പിന്നെയൊട്ടുമേ താമസം കൂടാതെ 14

മംഗളമായ തന്റെ തിരുമേനി
ഭംഗമെന്നിയേ മാരുതിയിൽ ചേർത്തു് 15

ഗാഢഗാഢമായാലിംഗനം ചെയ്തു
ശുദ്ധശോഭം വിളങ്ങി നാരായണൻ. 16

സമാപ്തം.

ശുഭം.

ടിപ്പണി.

---

1. വാരണാനനൻ=ആനയുടെ മുഖംപോലെയുള്ള മുഖത്തോടുകൂടിയവൻ. വാരണം=തടവു് വിഘ്നങ്ങൾ=മുടക്കങ്ങൾ.

3. പ്രണത . . . പരായണൻ=വന്ദിക്കുന്നവൎക്കു് ഇഷ്ടം കൊടുക്കുന്നവൻ.

4. ഫണിഭൂഷണൻ=സൎപ്പങ്ങളെ ധരിക്കുന്നവൻ. ദക്ഷിണാമൂൎത്തി=ശിവൻ (വിദ്യാൎത്ഥികൾക്കു് പ്രത്യേകം ആരാദ്ധ്യനായിട്ടുള്ള ശിവന്റെ ഒരു ധ്യാനഭേദം.)

5. ശുക . . . സേവിതൻ=ശുകൻ, നാരദൻ ദേവന്മാർ മുതലായവരാൽ സേവിക്കപ്പെടുന്നവൻ.

6. ശുകമന്ദിരം=കിളിക്കുറിശ്ശിമംഗലം. സുകവിത്വം=നല്ല കവിയെന്നുള്ള അവസ്ഥ.

7. വാരണ . . . . പദൻ=ശിവനാൽ നമിക്കപ്പെടുന്ന പാദങ്ങളോടുകൂടിയവൻ.

8. ഭീഷണാസുരഹന്താവു്=ഭയങ്കരന്മാരായ അസുരന്മാരെ കൊല്ലുന്നവൻ. യദുകുലഭൂഷണൻ=യാദവകുലത്തിന്നലംകാരമായിട്ടുള്ളവൻ (ശ്രീകൃഷ്ണൻ.) സുരവാഹിനീനാഥൻ=അമ്പലപ്പുഴെ ദേവതു് (അമ്പലപ്പുഴെ കൃഷ്ണൻ എന്നു പ്രസിദ്ധം)

10. നൃക്കൾ=മനുഷ്യർ.

13. നിജാനന്ദനകഥ=തനിക്കു സന്തോഷമുണ്ടാക്കുന്ന കഥ (തന്റെ പൂൎവ്വചരിത്രം.) സങ്കോചിക്ക=ചുരുക്കുക.

14. ശാപമോക്ഷം=ശാപമുക്തി. (ഹനുമാൻ ബാല്യത്തിൽ മഹൎഷിമാരുടെ ആശ്രമങ്ങളിൽ കടന്നു് അവരുടെ ഹോമപാത്രങ്ങളും മററും നശിപ്പിച്ചിരുന്നതിനാൽ ഭൃഗു, അംഗിരസ്സു മുതലായ മഹൎഷിമാർ ഒരു ശാപം കൊടുത്തിട്ടുണ്ടു്. "നിന്റെ ബലം നിനക്കു ഓൎമ്മയില്ലാതെ പോകട്ടെ. മററു വല്ലവരും നിന്നെ ഓൎപ്പിക്കുമ്പോൾ മാത്രമേ ഓൎമ്മയുണ്ടാവൂ." എന്നാണു്

ശാപം. വാല്മീകിരാമായണം ഉത്തരകാണ്ഡം മുപ്പത്താറാം സൎഗ്ഗം നോക്കുക.

15. പ്ലവഗവൎയ്യൻ=വാനരശ്രേഷ്ഠൻ.
16. ക്ഷമൻ=സമൎത്ഥൻ.
20. മേഘപുഷ്പം=വെള്ളം.
21. മേഘനാദം=ഇടിമുഴക്കം.
23. വജ്ര . . . ദംഷ്ട്രകൾ=വജ്രംപോലെ കഠിനമായ പല്ലുകൾ.
24. ശിരോഭാഗം=തലയുടെ മുകളിൽ. (വാലുയൎത്തിപ്പിടിച്ചതിനാൽ തലയുടെ മീതെ കാണാമെന്നു സാരം).
25. പ്രേരിക്കുക=ഉത്സാഹിപ്പിക്കുക.
26. ലോചനപ്രഭാ=കണ്ണുകളുടെ ദീപ്തി.
29. സൂത്രം=ചരട്. ചാരു=ഭംഗിയായി. (ക്രി. വി.)
30. മഹേന്ദ്ര . . . മൂൎദ്ധ്നി=മഹേന്ദ്രപൎവ്വതത്തിന്റെ മുകളിൽ.
31. ആരോഹണംചെയ്ക=കേറുക.
34. പവമാനസുതൻ=വായുപുത്രൻ.
38. ഋദ്ധം=വിസ്തീൎണ്ണം. നിജോരസ്ഥലം=തന്റെ മാറിടം. മദ്ധ്യ . . സിന്ധോഃ=കടലിന്റെ നടുവിൽ.
40. ബന്ധുരം=മനോഹരം.
43. ഗീൎ=വാക്ക്.
46. കിമപി=കുറച്ചു്.
48. നീരാധീശൻ=വെള്ളത്തിന്റെ നാഥൻ (വരുണൻ.)
50. അദ്ധ്വശ്രാന്തി=വഴിയാത്രാക്ഷീണം.
55. കായമാംസാദിനീ=ദേഹത്തിലെ മാംസം തിന്നുന്നവൾ. ഛായാഗ്രാഹിണി=നിഴൽ പിടിക്കുന്നവൾ. തോയാന്തചാരിണി=വെള്ളത്തിനുള്ളിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവൾ.
57. ക്ഷുത്തൃഡാദി=വിശപ്പ്, ദാഹം മുതലായതു്.
59. അൎഭക...ഉൽസുക=കുട്ടിയെ കാണ്മാൻ താല്പൎയ്യമുള്ളവൾ.
62. ചാപ...ബാണം=വില്ലിൽനിന്നു വിട്ട അമ്പു്.
63. ലംഘിതാംബുധി=സമുദ്രം കടന്നവൻ.
64. കൊള്ളിമീൻ=തീക്കൊള്ളി എറിയുന്നതുപോലെ ആകാശത്തുകൂടെ അതിവേഗത്തിൽ പാഞ്ഞുപോകുന്ന ഒരുജാതി നക്ഷ

ത്രം. (മിന്നുന്നതു=മീൻ എന്നു് അവയവാൎത്ഥം) ഭൂകമ്പം, കൊള്ളിമീൻ, ധൂമകേതു ഇത്യാദികൾ ഉൽപാതങ്ങളും നാശസൂചകങ്ങളുമാണെന്നു ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ പറയുന്നു.

66. മാൎഗ്ഗിക്ക=അന്വേഷിക്ക.

67. ഗാഢശോകം=വലിയ ശോകം.

71. കൎമ്മസാക്ഷി=സൂൎയ്യൻ.

73. ഉദ്ദാനന്ദം=വളരെ സന്തോഷം.

74. ഭാൎയ്യൻ=ഭരിക്കപ്പെടുന്നവൻ.

75. മാതരിശ്വാത്മജൻ=വായുപുത്രൻ.

80. യദൃഛയാ=പെട്ടന്നു്

88. മൎക്കടകീടൻ=വാനരാധമൻ.

86. ദാരുണം=ക്രൂരം.

92. കൈതവം=വ്യാജം.

93. ചേതോമോഹനം=മനോഹരം.

100. സുരപുരി=സ്വൎഗ്ഗം.

101. കല്യത ഒരുക്കം.

103. ഭല്ലൂകപുംഗവൻ=വാനരശ്രേഷ്ഠൻ.

104. ബ്രഹ്മശാസനം=ബ്രഹ്മാവിന്റെ കല്പന.

116. ഊൎജ്ജിതം=ശക്തിയുള്ളതു്. മാൎജ്ജാരാകാരം=പൂച്ചയുടെ ആകൃതി.

117. ഊൎജ്ജിതാശയൻ=മനശ്ശക്തിയുള്ളവൻ.

118. ശില്പിശാലകൾ=ആശാരിമാർ മുതലായവരുടെ പണിപ്പുരകൾ. വിശാലം=വളരെ വിസ്താരമുള്ളതു്. വാജിശാല=കുതിരപ്പന്തി. പാനീയശാല=തണ്ണീർപ്പന്തൽ.

119. നാടകശാല=നാടകങ്ങൾ ആടുന്ന കെട്ടിടം. ഭോജനശാല=ഊട്ടുപുര. യന്ത്രശാലകൾ=യന്ത്രങ്ങൾ സൂക്ഷിക്കുന്ന ശാലകൾ. ചന്ദ്രശാലകൾ=നിലാമുറ്റങ്ങൾ.

121. ലീലാശൈലങ്ങൾ=കളിക്കാനുള്ള കുന്നുകൾ.

122. അംഗജതാപം=കാമതാപം.

128. വാപി=കുളം. തടാകം=പൊയ്ക.

131. അന്തഃപുരം=ഗൃഹങ്ങളിൽ സ്ത്രീകളിരിക്കുന്ന ഭാഗം.

132. അന്തരായം=തടവ്.
133. കാന്തം=മനോഹരം.
137. സൌധേ=മാളികയിൽ.
139. കിന്തു=എന്നാൽ. സ്വാന്തേ=മനസ്സിൽ.
141. അശോകവനിക=അശോകവനം.
143. ഭഞ്ജിക്ക=തകൎക്കുക. ഉദ്വേജിപ്പിക്ക=ഭയപ്പെടുത്തുക.
144. ഉദ്യൽക്ലേശം ഇയന്ന=ദുഃഖമുള്ള. ഏതി...ഉദിതം=മനസ്സിലുണ്ടായ.
145. സദ്യഃ ഏവ=തൽക്ഷണത്തിൽ തന്നെ. ഹൃദ്യപുഷ്പം=മനോഹരങ്ങളായപൂക്കൾ. ഭൂതനികരം=ഭൂതഗണം.
146. പ്രേരണംചെയ്ക=അയക്കുക.
148. വൃക്ഷകോടരം=മരപ്പൊത്ത്.
149. ആരവഘോഷം=ശബ്ദഘോഷം.
152. അംഗാരപ്രഭ=തീക്കനലിന്റെ നിറം
153. നദിക്ക=ശബ്ദിക്ക.
155. മാധ്വീപാനം=തേൻകുടിക്കുക.
157. പ്രത്യുദിതം=പൊങ്ങിവന്നത്.
158. കോകിലങ്ങൾ=കുയിലുകൾ. ദലങ്ങൾ=ഇലകൾ. ദംശിക്കുക=തിന്നുക.
160. രാജമാനം=ശോഭിച്ചത്.
161. കിസലയം=തളിര്. ദുകൂലം=വസ്ത്രം.
163. വിദ്രുമങ്ങൾ=പവിഴങ്ങൾ. സ്വൎദ്രുമങ്ങൾ=കല്പവൃക്ഷങ്ങൾ.
165. ആശരേന്ദ്ര...വനം=ലങ്കയിലുള്ള ഉദ്യാനം. ശിംശപാമൂലേ=ശിംശപാവൃക്ഷത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽ (ശിംശപാ=ഇരുവിൾ.)
170. പുഷ്കരിണി=ജലാശയം. (കുളം)
185. ആതങ്കാഗ്നി=ദുഃഖമാകുന്ന തീയ്.
191. പക്ഷ്മളാക്ഷി=സുന്ദരി.
192. രൂക്ഷൻ=ക്രൂരൻ.
196. ഭൂരിയത്നം=വളരെ അദ്ധ്വാനം.
197. ദ്വിത്രിദിനം=രണ്ടുമൂന്നുദിവസം.
200. മൂൎത്തിമാന്മാർ=ദേഹമുള്ളവർ.
206. കൃഷ്ണസാരനയന=മാൻകണ്ണി (സുന്ദരി)

209. വിദ്രുമാധരി=പവിഴനിറത്തിലുള്ള ചുണ്ടോടുകൂടിയവൾ.

210. കുഞ്ജരേന്ദ്രൻ=കൊമ്പനാന. കഞ്ജപത്രവിലാസം=താമരയിതളിന്റെ ഭംഗി.

211. മഞ്ജുനേത്രം=മനോഹരമായ കണ്ണ്.

218. യഥാസുഖം=സുഖമായിട്ട്.

221. ഉല്പലാസ്ത്രൻ=കാമൻ.

222. വജ്രകല്പം=വജ്രംപോലെയുള്ളത്.

229. ചിത്തജാർത്തി=കാമബാധ.

232. അത്യുദാരം=വളരെ നല്ലത്.

234. കർണ്ണഭൂഷണം=കുണ്ഡലം. പൂർണ്ണശോഭം=നല്ല ഭംഗിയുള്ളത്.

238. കാഞ്ചി=അരഞ്ഞാണ്. (പൊന്നിൻനൂല്.)

239. വക്ഷസി=മാറിടത്തിൽ.

243. ഫാലദേശം=നെററി. തിലകം=പൊട്ട്.

244. താംബൂലം=വെററില.

251. സുരസുന്ദരിമാർ=ദേവസ്ത്രീകൾ.

254. ഏക=ഒരുത്തി. സേകംചെയ്ക=വീഴ്ത്തുക.

255. മാർജ്ജിക്ക=അടിക്ക.

260. മീന......ആതുരൻ=കാമബാണംകൊണ്ടു പരവശൻ. ബഹിർഭാഗം=പുറത്ത്.

263. മൌനം ആലംബിക്ക=മിണ്ടാതിരിക്ക.

269. ദേവപ്രീതികരം=ദേവകൾക്കു സന്തോഷമുണ്ടാക്കുന്നത്.

പാവനം=പരിശുദ്ധം.

ത്രേതാഗ്നിവേദി=ദക്ഷിണാഗ്നി, ഗാർഹപത്യാഗ്നി, ആഹവനീയാഗ്നി ഈ മൂന്നഗ്നികളേയും സ്ഥാപിക്കുന്നതിനായി പരിഷ്കരിച്ചുണ്ടാക്കിയ തറ.

276. വൈമുഖ്യം=വിരോധം.

280. അലബ്ധൻ=കിട്ടാത്തവൻ. ക്രവ്യാദേശൻ=രാക്ഷസരാജൻ.

281. അവ്യയാനന്ദം=നാശമില്ലാത്ത സന്തോഷം.

287. രാമാനുരാഗം=രാമനിലുള്ള പ്രേമം.

292. കമല=ശ്രീഭഗവതി.

*

296. വൃത......സ്ത്രീകൾ=ദേവസ്ത്രീകൾ.

300. കുന്ദ......സുന്ദരം=മുല്ല, പാരിജാതം മുതലായ പുഷ്പങ്ങളെക്കൊണ്ടു മനോഹരം. നന്ദനം=സ്വൎഗ്ഗത്തിലെ പൂങ്കാവു്.

302. വിഹരിക്ക=ക്രീഡിക്ക. കിഞ്ചന=കുറച്ചു്.

303 വിത്താധീശൻ=വൈശ്രവണൻ.

305 ഋദ്ധസൈനികം=ധാരാളം സൈന്യം.

306 ഒമ്പതു നിധികൾ=മഹാപത്മം, പത്മം, ശംഖം, മകരം, കച്ഛപം, മുകുന്ദം, കുന്ദം, നീലം, ഖൎവ്വം.

311 ഇന്ദ്ര...മണികൾ=ഇന്ദ്രനീലരത്നങ്ങൾ.

314 മന്ദാരമാല=കല്പകവൃക്ഷങ്ങളുടെ പൂക്കൾകൊണ്ടുള്ള മാല. (അതു് ഒരിക്കലും സൌരഭ്യം കുറകയും വാടുകയുമില്ല.)

317 പന്നഗലോകം=സൎപ്പലോകം (പാതാളം)

318 ശിരോഭൂഷണം=തലയിലണിയുന്നതു്.
മാണിക്യം=മാണിക്യക്കല്ലു സൎപ്പങ്ങളുടെ ഫണങ്ങളിലുണ്ടെന്നു പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ.

321 ഛത്മം=കളവു്.

323 വീണാവാണി=വീണയുടെ ശബ്ദംപോലെയുള്ള വാക്കോടുകൂടിയവൾ.

327 ശിതികണ്ഠൻ=ശിവൻ.

331 ശൎവ്വഭാൎയ്യ=ശിവന്റെ ഭാൎയ്യ.

340 ഭൃംഗം=വണ്ടു്. (വണ്ടുകൾ ചെമ്പകപ്പൂക്കളുടെ സമീപത്തു ചെല്ലുകയില്ലെന്നു പ്രസിദ്ധം).

343 പുല്ലിനോടു പറയുന്നുവെന്നു സങ്കല്പിച്ചതു്, പതിവ്രതമാൎക്കു ഭൎത്താവിന്റെ സമീപത്തിൽവച്ചല്ലാതെ പരപുരുഷന്മാരോടു സംഭാഷണം ചെയ്യുന്നതു് അധൎമ്മമാണെന്നും, വിശേഷിച്ചു നീചനായ രാവണന്റെ വീൎയ്യശൌൎയ്യപ്രതാപാദിപ്രകടനങ്ങളിൽ ഭ്രമിക്കുന്നില്ലെന്നും, അവനെ താനൊരു പുല്ലുപോലെ ഗണിക്കുന്നുള്ളൂവെന്നും കാണിപ്പാനാകുന്നു.

355 ദുഷ്കൎമ്മം=ക്രൂരകൎമ്മം.

356 നാണിപ്പാൻ കാരണം, ധൎമ്മപത്നിയും ഉത്തമയുമായ മണ്ഡോ

ദരി തന്റെ ഈ ചാപല്യമെല്ലാം കണ്ടുവല്ലൊ എന്നുള്ള വിചാരം. ഓഷധീശവദനാ=ചന്ദ്രമുഖി.

359 ദോഷാചാരിണിമാർ=രാക്ഷസികൾ.

361 നാലുപായങ്ങൾ=സാമ,ദാന,ഭേദ,ദണ്ഡങ്ങൾ.

365 ശയ്യാരോഹണം=മെത്തമേൽ കയറുക.

367 സോമ...ആനനാ=ചന്ദ്രമുഖി. ഇതുമുതൽ സാമം.

369 കോമളാംഗി- എന്നുമുതൽ ദാനം.

371 ലോകനാഥനെ- എന്നുമുതൽ ഭേദം.

375 അഷ്ടദിക്പാലന്മാരും- എന്നുമുതൽ ദണ്ഡം.

377 രാക്ഷസീസാൎത്ഥം=രാക്ഷസികളുടെ കൂട്ടം.

381 ദേവ...ഉപരി=ഐരാവതത്തിന്റെ പുറത്ത്.

384 മുക്തശങ്കം=സംശയം കൂടാതെ.
ജിതശ്രമം=തളൎച്ചകൂടാതെ.

385 ഭഗ്നശീൎഷൻ=തലപോയവൻ.

386 തൈലാഭിഷിക്തൻ=എണ്ണതേച്ചവൻ.
നളദമാല്യം=ചെമ്പരത്തിമാല.

387 സപുത്രസചിവൻ=പുത്രന്മാരോടും മന്ത്രിമാരോടും കൂടിയവൻ.
ഗോമയമാം മഹാഹ്രദം=ചാണകക്കുഴി.

388 മഗ്നൻ=താണവൻ. (ഇതെല്ലാം മരണലക്ഷണങ്ങളാകുന്നു).

392 അപ്രിയ...ഭീതി=അനിഷ്ടവും കള്ളതവും ഭയവും.

396 ജീവിതേശവിരഹം=ഭൎത്താവിനോടുള്ള വേൎവാട്.

397 ജീവിതേശപുരം=അന്തകാലയം.

399 ശിക്ഷ=പഠിപ്പ്.

406 നഷ്ടചേഷ്ടൻ=തന്റേടമില്ലാത്തവൻ.

416 ദീനരക്ഷാപരായണൻ=വലഞ്ഞവരെ രക്ഷിക്കുന്നതിൽ തൽപരൻ.

426 സഞ്ജാതം=ഉണ്ടായത്.

438 പരിരംഭണം=ആലിംഗനം.

440 മല്ലികാമാല=മുല്ലമാല.

448 മന്ദശോഭം=തെളിവു കുറഞ്ഞത്. ഈ അടയാളവാക്ക്, വാല്മീകിരാമായണത്തിന്റേയും അദ്ധ്യാത്മരാമായണത്തിന്റെ

ഷ്യം മൂലഗ്രന്ഥങ്ങളിലില്ല. അദ്ധ്യാത്മരാമായണം കിളിപ്പാ-ട്ടിൽ സീതാന്വേഷണത്തിനായി വാനരന്മാരെ അയക്കുമ്പോൾ ശ്രീരാമൻ ഹനുമാനെ വേറെ വിളിച്ച് അംഗുലീയം കൊടുത്തിട്ട് 'പിന്നെയടയാളവാക്കമതുംചെയ്യാൻ' എന്നും, ഹനുമാൻ സീതയെക്കണ്ട് അംഗുലീയം കൊടുത്ത് 'സാദരം ചൊന്നാനടയാളവാക്യവും' എന്നും പറഞ്ഞുകാണുന്നു. എന്നാൽ പ്രബന്ധം പറയുന്ന ചാക്യാന്മാരും പാഠകക്കാരും ഇവിടെ പറഞ്ഞ അർത്ഥത്തിൽ ഒരു പദ്യം ചൊല്ലി അർത്ഥം വിവരിക്കാറുണ്ട്.

446 ഭാരതി=വാക്ക്.
447 കാർമ്മുകം=വില്ല്.
449 ഭൂരി...പൂരിതം=വളരെ ആമ, മുതല, തിമിംഗിലം എന്നിവയാൽ നിറയപ്പെട്ടത്.
466 പ്രായോപവേശം=ചാവാനൊരുങ്ങിപ്പട്ടിണികിടക്കുക.
458 കാമദം=അഭീഷ്ടം നൽകുന്നത്.
459 പത്രിനാഥൻ=പക്ഷിശ്രേഷ്ഠൻ.
460 പത്രം=ചിറക്.
464 ആത്മശ്ലാഘ=തന്നെത്താൻ പുകഴ്ത്തുക.
465 ആത്മവിക്രമം=തന്റെ വിക്രമം.
488 ചൂഡാമണി=സ്ത്രീകൾ ശിരസ്സിലണിയുന്ന ഒരു രത്നാഭരണം.
487 ശൃണു=കേൾക്ക. വാക്യം=വാക്ക്. ഇദം=ഇത്. മമ=എന്റെ.
489 കർണ്ണേ=ചെവിയിൽ.
490 ഏകദാ=ഒരിക്കൽ. ആമിഷഖണ്ഡം=മാംസഖണ്ഡം.
492 ഉത്തരകോസലേശൻ=അയോദ്ധ്യാരാജാവ്. (ശ്രീരാമൻ) നാകനായകപുത്രൻ=ഇന്ദ്രപുത്രൻ.
493 അഞ്ജസാ=വേഗത്തിൽ.
494 തുണ്ഡം=കൊക്ക്. മുഹുഃ മുഹുഃ=പിന്നെയും പിന്നെയും.
495 പാഷാണപ്രക്ഷേപം=കല്ലെടുത്തെറിയുക.
498 ഐന്ദ്രി=ഇന്ദ്രപുത്രൻ.
499 ദേവരാജ...വിധികൾ=ഇന്ദ്രൻ, ശിവൻ, ബ്രഹ്മാവ് ഇവർ.
500 പാഹി- മാം- രഘുനാഥ!=രഘുനാഥ! എന്നെ രക്ഷിക്കണേ!.

501 മഹ്യം. അഭയം. ദേഹി=എനിക്കു് — അഭയം — തരണേ!.
504 ഈദൃശം=ഇത്തരം.
507 മാതരിശ്വതനുജൻ=വായുപുത്രൻ.
ജാതാനന്ദം=സന്തോഷത്തോടെ.
509 രൂഢം=പ്രസിദ്ധം.
515 ശാഖാസാലങ്ങൾ=ചെറിയ മരങ്ങൾ.
516 ഉദ്യാനാവനം=ഉദ്യാനരക്ഷ.
517 ഉദ്യോഗം=ഉത്സാഹം.
522 രാക്ഷസേശപുരോഭുവി=രാവണന്റെ മുമ്പിൽ.
534 സംഗരശൂരൻ=യുദ്ധവീരൻ.
544 ഘോടകം=കുതിര. ശീഘ്രഗതി=വേഗത്തിലോടുന്നവൻ.
548 ശങ്കാ...ഹൃദയൻ=മനസ്സിൽ സംശയമില്ലാത്തവൻ.
554 വിപുലം=വലിയതു്. സാലം=മരം.
558 അഞ്ചിതാനന്ദം=നല്ല സന്തോഷത്തോടെ.
559 കിഞ്ചന— അപി=ഒട്ടും.
560 സഞ്ചിതക്രോധന്മാർ=വർദ്ധിച്ച കോപത്തോടുകൂടിയവർ.
582 വിശിഖങ്ങൾ=അമ്പുകൾ.
587 മുഷ്ടിപാതങ്ങൾ=ഞോട്ടങ്ങൾ.
588 നഷ്ടജീവന്മാർ=പ്രാണൻ പോയവർ.
590 പഞ്ചത്വം=മരണം.
602 പീവരാകാരൻ=വലിയ ദേഹത്തോടുകൂടിയവൻ.
605 ജീവിത...കരം=ജന്തുക്കൾക്കു ഭയമുണ്ടാക്കുന്നതു്.
610 മായികൻ=മായയുള്ളവൻ.
613 നേത്രഗോചരം=കണ്ണിനുനേരെ.
615 മൂർത്തി=ദേഹം.
628 യുദ്ധസന്നാഹം=പോരിനുള്ള ഒരുക്കം.
ഉദ്ധതന്മാർ=ഗർവ്വിഷ്ഠന്മാർ.
630 സാന്ദ്രം=ഇടതിങ്ങിയതു്.
645 തുംഗം=ഉന്നതം.
646 തുംഗവീര്യൻ=വളരെ പരാക്രമമുള്ളവൻ.
656 ദേവപ്രിയാർത്ഥം=ദേവപ്രീതിക്കായിട്ടു്.

657 ഉൽക്കടം=ഭയങ്കരം.
661 ഹസ്തചാപം=കയ്യിലുള്ള വില്ല്.
664 ധൃഷ്ടർ=അടക്കമില്ലാത്തവർ.
665 പുഷ്ടരോഷേണ=വർദ്ധിച്ച കോപത്തോടെ.
666 ഭൂരുഹങ്ങൾ=മരങ്ങൾ.
669 ചാരണാദികൾ=സ്തുതിപാഠകന്മാർ മുതലായവർ.
672 ഇക്ഷു=കരിമ്പ്.
673 നഷ്ടജീവിതൻ=പ്രാണനില്ലാത്തവൻ.
685 മർക്കടകീടകൻ=വാനരാധമൻ.
703 ചപലോക്തികൾ=പേമൊഴികൾ.
704 മാരസുന്ദരൻ=കാമദേവനെപ്പോലെ സുന്ദരൻ.
മാമകം=എന്റേതു.
706 ഇന്ദുസുന്ദരം=ചന്ദ്രനെപ്പോലെ മനോഹരം.
707 ചന്ദ്രിക=നിലാവ്.
നേത്രചകോരങ്ങൾ=കണ്ണുകളാകുന്ന ചകോരപ്പക്ഷികൾ. (ചകോരങ്ങൾ, ചന്ദ്രിക പാനം ചെയ്യുമെന്നു പ്രസിദ്ധം).
709 ഭൂതി=ഐശ്വര്യം. ഖ്യാതി=കീർത്തി
715 മാനസശല്യം=മനസ്സിലെ വ്യസനം.
726 ദേവ...പ്രതാപൻ=ഇന്ദ്രനെപ്പോലെ പ്രതാപമുള്ളവൻ.
രാവണി=രാവണന്റെ പുത്രൻ. (ഇന്ദ്രജിത്ത്).
732 കായ...ശൃംഗന്മാർ=കറുത്ത മലകളുടെ കൊടുമുടികളെക്കാൾ വലിയ ദേഹത്തോടുകൂടിയവർ.
735 ചിത്തഭേദികൾ=ഹൃദയം പിളർക്കുന്നവ.
746 വാരിദാരവം=ഇടിമുഴക്കം. ദാരുണങ്ങൾ=ഭയങ്കരങ്ങൾ.
749 സ്വൈര...വിശേഷം=ഇഷ്ടംപോലെ തമ്മിൽ സംസാരിക്കുന്ന ശബ്ദം.
750 പൂരിത...അന്തരങ്ങൾ=എല്ലാദിക്കിലും നിറഞ്ഞവ.
760 അവിവേകേന=അറിവില്ലായ്ക കൊണ്ട്.
786 പീനൻ=തടിച്ചവൻ.
791 പാടവം=സാമർത്ഥ്യം.
808 പിഷ്ടപേഷണം=പൊടിപൊടിയാക്കുക.

817 ധാർഷ്ട്യം=കുറുമ്പു്. (അധികപ്രസംഗം).
881 രാമ...അമൃതം=ശ്രീരാമന്റെ കരുണയാകുന്ന അമൃതു്.
ധാമം=ഇരിപ്പിടം. (പാത്രം).
853 ശസ്ത്രഭീതി=ആയുധഭയം.
854 പത്രികൾ=അമ്പുകൾ.
855 ദ്രാഘീയസ്തരം=ഏറ്റവും വിസ്തീർണ്ണം.
857 മോഘം=നിഷ്ഫലം.
863 കരതാഡനം=കൈകൊണ്ടുള്ള അടി. ഖരം=കഠിനം.
നഖരനിചയം=നഖങ്ങളുടെ കൂട്ടം.
864 അരുണദ്രവധാതുസമേതൻ=ചുവപ്പുനിറത്തിൽ ഒഴുകുന്ന ചായില്യം മുതലായതിനോടുകൂടിയതു്. ഗിരിരാജൻ=പർവ്വതം.
ഔപമ്യം=സാമ്യം.
867 സുരവർമ്മനി=ആകാശത്തിൽ.
868 പരമ...ദാരുണം=അധികം ഭയങ്കരം.
870 അധിക...വീര്യൻ=വളരെശ്ശക്തിയും ശൌര്യവുമുള്ളവൻ.
871 മുഷ്ടിപ്രഹരം=ഇടി. രുധിര...മൂർത്തി=ചോരകൊണ്ടു ചുവന്ന ദേഹത്തോടുകൂടിയവൻ.
872 വിധുരതരൻ=അധികം ക്ഷീണിച്ചവൻ.
874 അനഘ...വീര്യൻ=വളരെ കയ്യൂക്കുള്ളവൻ. ഹനനം=കൊല.
876 വിധിദൈവതം...അസ്ത്രം=ബ്രഹ്മാസ്ത്രം.
877 പ്രതിബന്ധിക്ക=തടുക്കുക.
879 അതിദുർവ്വാരം=ഒട്ടും തടുപ്പാൻ വയ്യാത്തതു്.
880 വിധി=ബ്രഹ്മാവു്. മധുശാസനൻ=വിഷ്ണു.
882 അഹിതപ്രതിമുക്തം=ശത്രുവിനാൽ അയക്കപ്പെട്ടതു്.
ദ്രുഹിണാസ്ത്രം=ബ്രഹ്മാസ്ത്രം.
883 അഹം=ഞാൻ. (തന്റേടമില്ലാതെയായി എന്നു സാരം.)
885 പ്രതിബന്ധിക്ക=കെട്ടുക.
890 കുടില...യുഗളം=വളഞ്ഞും ചന്ദ്രക്കലപോലെ തെളിഞ്ഞും ഭയങ്കരങ്ങളായും ഇരിക്കുന്ന രണ്ടു കോമ്പല്ലുകളും.
891 നിടില...ഭംഗം=നെററിത്തടത്തിൽ ശോഭിക്കുന്ന പുരികക്കൊടി വെട്ടൽ.

892 കഠിന...ഭാവം = ഭയങ്കരനാട്യം.
894 രോഷഭീഷണൻ = കോപംകൊണ്ടു ഭയങ്കരൻ.
895 ഭീഷണി = ഭയപ്പെടുത്തൽ.
897 പാഷാണം = കല്ല്. ഏഷ: - രാവണി - ഞാൻ = രാവണപുത്രനായ ഈ ഞാൻ.
899 ഭീഷികാരി = ശത്രുക്കളെ ഭയപ്പെടുത്തുന്നവൻ.
903 കാണണമെന്നിട്ട് = കാണണമെന്നു വിചാരിച്ചിട്ട്. (പഴയ പ്രയോഗം.)
918 ആസ്ഥാനേ = സഭയിൽ.
927 കിം = എന്ത്. പ്രയോജനം = കാൎയ്യം.
939 തിലകൎമ്മം = എള്ളുകൊണ്ടുള്ള ക്രിയ. (ഉദകക്രിയ - ഉദകക്രിയക്കു എള്ളു വേണമല്ലോ.)
942 അനുവേലം = എപ്പോഴും.
944 ഫണിദഷ്ടൻ = പാമ്പു കടിച്ചവൻ.
949 വനസീമനി = കാട്ടിൽ.
968 അധിക്ഷേപം = ആക്ഷേപം. (നിന്ദിച്ചു പറയുക.)
976 വേദ...നിഷിദ്ധം = വേദങ്ങളിലും ശാസ്ത്രങ്ങളിലും വിരോധിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്.
978 പാതകി = പാപി.
985 അസ്തു = ആകട്ടെ.
994 അവശിഷ്ടം = ബാക്കി.
999 സമാധിബലം = ധ്യാനശക്തി. പാതിവ്രത്യപ്രഭാവം = പതിവ്രതാധൎമ്മത്തിന്റെ മഹത്വം.
1000 വീതിഹോത്രൻ = അഗ്നി.
1004 ഹൎമ്മ്യം = മാളിക.
1006 രാജമാനങ്ങൾ = ശോഭിക്കുന്നവ. രാജീവേക്ഷണമാർ = സുന്ദരിമാർ. മന്ദിരരാജി = ഗൃഹസമൂഹം.
1007 മന്ത്രശാല = ആലോചനാമണ്ഡപം. മധുപാനശാല = മദ്യപാനഗൃഹം.
1008 ചാരുതരങ്ങൾ = വളരെ ഭംഗിയുള്ളവ. ചന്ദനദ്രുമവാടി = ചന്ദനമരത്തോട്ടം.

1010 ഭാജനങ്ങൾ=പാത്രങ്ങൾ.

1011 നൃത്തഗൃഹങ്ങൾ=ആട്ടത്തിനുള്ള ഗൃഹങ്ങൾ.

1012 ആയതങ്ങൾ=നീളമുള്ളവ. ആയതനങ്ങൾ=ഗൃഹങ്ങൾ. പാകശാലകൾ=വെപ്പുപുരകൾ.

1013 ലോകരമ്യങ്ങൾ=ലോകത്തിൽവെച്ചു മനോഹരങ്ങൾ.

1014 മഹാ...രാജി=വലിയ മാളികക്കൂട്ടങ്ങൾ. ഹാടക...പംക്തികൾ=സ്വർണ്ണഗൃഹങ്ങളുടെ കൂട്ടങ്ങൾ.

1015 മദിരാഗൃഹങ്ങൾ=മദ്യശാലകൾ.

1018 ചേടിമാർ=ദാസികൾ.

1019 സുമവാടികകൾ=പൂങ്കാവുകൾ. വിവിധാട്ടാലജാലം=പലവിധത്തിലുള്ള കൊത്തളങ്ങൾ.

1025 ശത്രു...കഥകൾ=ശത്രുവിന്റെ ഗൃഹം ദഹിച്ച വർത്തമാനങ്ങൾ.

1026 ധൂമളം=കറുത്തു ചെമ്പിച്ച നിറമായിട്ടുള്ളതു്. സുരവര...സീമനി=ആകാശത്തിൽ.

1027 അഗ്നിശിഖകൾ=തീജ്വാലകൾ.

1031 അർദ്ധഗാത്രം=ഉടൽ പകുതി.

1033 മസ്തകേ=തലയിൽ.

1035 ആശുശുക്ഷണിജ്വാലകൾ=തീജ്വാലകൾ.

1042 ജാലമാർഗ്ഗേണ=ജനലുവഴിയായി.

1050 ജാതവേദസ്സ്=അഗ്നി.

1015 ജാതഖേദം=ദുഃഖത്തോടെ. ഹാ! ഹതഃ...അസ്മി=അയ്യോ! ഞാൻ ചത്തേ.

1052 ജ്ഞാതികൾ=സംബന്ധികൾ.

1055 പാതകി=പാപി.

1058 സാധുമാർഗ്ഗം=നല്ലമാർഗ്ഗം.

1066 കങ്കണഗണം=വളകൾ.

1069 സിംഹവിക്രമൻ=സിംഹത്തെപ്പോലെ ശൌര്യമുള്ളവൻ.

1072 ഉൽക്കടതരം=അധികം ശക്തിയുള്ളതു്. അത്യുദാരങ്ങൾ=വളരെ വലിയവ.

1079 ഇന്ദ്ര...വീഥി=ഇന്ദ്രനീലരത്നങ്ങളെക്കൊണ്ടുള്ള മാളികകൾ.

1080 വഹ്നിധൂമങ്ങൾ=തീപ്പുകകൾ. ഇന്ദ്ര...പുരം=ഇന്ദ്രശത്രുവായ രാവണന്റെ പുരം.

1081 ഇന്ദ്രചാപങ്ങൾ=മഴവില്ലുകൾ. ഇന്ദ്രൻ തന്റെ ശത്രുവായ രാവണനോടു യുദ്ധത്തിന്നു വന്നിരിക്കുന്നുവോ എന്നു തോന്നും. എന്നും ശ്ലേഷാമൂലകമായ ഗമ്യോൽപ്രേക്ഷ. സ്ഫാടികം=സ്ഫടികമയം. ക്രീഡാശിഖരി=കളിക്കുന്ന്.

1082 ഹാടകാദ്രി=മഹാമേരു. (മേരു സ്വർണ്ണമയമാണെന്നും കൈലാസം വെള്ളിമയമാണെന്നും പ്രസിദ്ധം.) അഗ്നി സ്വർണ്ണവർണ്ണവും, സ്ഫടികം വെള്ളിനിറവുമാകയാൽ ഇങ്ങിനെ ഉൽപ്രേക്ഷിച്ചതാണ്.

1083 സ്വർല്ലോകം=സ്വർഗ്ഗം.

1084 ശിഖകൾ=ജ്വാലകൾ.

1085 പല്ലവങ്ങൾ=തളിരുകൾ. സുമങ്ങൾ=പുഷ്പങ്ങൾ.

1087 ഗോപുരമൂർദ്ധ്നി=ഗോപുരത്തിന്റെ മുകളിൽ.

1088 വൃത്രവൈരിപുരം=സ്വർഗ്ഗം.

1089 ചിത്രദീപിക=ഭംഗിയുള്ള വിളക്ക്. (ഒരു ആകാശവിളക്കോ എന്നു തോന്നും. എന്നുൽപ്രേക്ഷ.)

1091 എഴുനൂർ ശതയോജന വിസ്താരം. ഇതു മാതൃകാഗ്രന്ഥത്തിൽ കണ്ടതു നേരെ പകൎത്തിയതാണ്. ലങ്കക്ക് എഴുനൂറു യോജന വിസ്താരമെന്നാണു രാമായണത്തിൽ കാണുന്നതു്. എഴുനൂർ ശതമാകുമ്പോൾ എഴുപതിനായിരമാകുമല്ലോ. ഇത്ര വലിയ ഒരു തെറ്റു വ്യുൽപന്നനായ കവിക്കു വരുവാനിടയില്ല. അതു ഗ്രന്ഥമെഴുതുകാർ സൂക്ഷ്മക്കുറവുകൊണ്ടു വരുത്തിക്കൂട്ടിയതായിരിക്കാം. സ്വകപോലകല്പിതമായ തിരുത്തലിന് ഇവിടെ ഒരുങ്ങിയതുമില്ല.

1097 അനൎത്ഥങ്ങൾ=ആപത്തുകൾ.

1101 അവിവേകി=വകതിരിവില്ലാത്തവൻ.

1107 ശ്രുതി=ചെവി. കുളിർക്കവേ=തണുക്കത്തക്കവണ്ണം.

1108 സുധ=അമൃത്. ആകാശഭാഷിതം=അശരീരിവാക്ക്.

1109 സ്വർദി=അപ്സരസ്സുകൾ.

1113 ഗഗനേചരവാക്കുകൾ=ആകാശഭാഷിതങ്ങൾ.

1114 ഗഹനാശയൻ=അതിബുദ്ധിമാൻ.
1117 കുസുമ...ഗാത്രി=പുഷ്പംപോലെയുള്ള ദേഹത്തോടുകൂടിയവൾ.
1121 ധവൻ=ഭർത്താവു്.
1122 ജനിതാദരം=ഉണ്ടായ ബഹുമാനത്തോടേ.
1126 ദിനനാഥതനയൻ=സൂര്യപുത്രൻ. (സുഗ്രീവൻ)
1127 വിനയലവം=അല്പംപോലും അടക്കം.
1128 വനചാരി=കാട്ടിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നതു്.
1129 ധനപൂർണ്ണ=ധനം നിറഞ്ഞതു്.
1130 ധനദാനുജൻ=വൈശ്രവണന്റെ അനുജൻ.
തനയ...ജനത്തോടേ=മക്കൾ, അനുജന്മാർ, ബന്ധുക്കൾ, ഇങ്ങനെയുള്ള ആളുകളോടുകൂടി.
1131 ഹനനം=വധം.
1134 സതി=സാധ്വീ. പ്രതിയാത്ര=വീണ്ടും യാത്ര.
1135 കൃതകൃത്യൻ=ചെയ്യേണ്ടതു ചെയ്യുവൻ. (കൃതാർത്ഥൻ)
നിവൃത്തിക്ക=മടങ്ങുക.
1136 ജ്വലത്തു്=കത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതു്.
വാലാഗ്നി=വാലിലെ തീയ്യ്.
1137 സിന്ധുജലം=സമുദ്രത്തിലെ വെള്ളം.
1138 ഉദയാദ്രി=ഉദയപർവ്വതം.
1143 ഹിക്കാനാദം=ഹുങ്കാരശബ്ദം.
1144 ആരവം=ശബ്ദം.
1145 മേഘഗർജ്ജിതം=ഇടിമുഴക്കം.
1147 വാരിധിരവം=സമുദ്രത്തിന്റെ ശബ്ദം.
1148 തീരസീമനി=കരയിൽ.
1149 മതം=അഭിപ്രായം.
1155 സൂക്ഷ്മം=ചെറുതു്. കാന്തി=ശോഭ.
1156 ശാരദേന്ദു=ശരൽകാലത്തെ ചന്ദ്രൻ.
1157 വാരി=ജലം. വാരിദം=മേഘം.
1160 ശൃംഗസീമനി=കൊടുമുടിയിൽ.
1163 അത്യന്ത...പൂർവ്വകം=അത്യാദരവോടെ.
1166 പരിഷ്വജിക്ക=ആലിംഗനം ചെയ്യുക.

1168 സ്ഫീതം=വലിയതു്.

1169 വിക്രമപ്രക്രമം=വിക്രമത്തിന്റെ ആരംഭം.

1171 ഗന്ധവാഹ...സ്രോതസ്സ്=ഹനുമാന്റെ വാക്കുകളാകുന്ന അമൃതനദിയുടെ ഒഴുക്ക്.
സന്തോഷ...മദ്ധ്യേ=സന്തോഷസമുദ്രത്തിന്റെ നടുവിൽ.

1173 ഭൂരികീർത്തി=വളരെ യശസ്സ്.

1174 ആശീർവ്വചനങ്ങൾ=അനുഗ്രഹവാക്കുകൾ.

1178 പാടവം=സാമർത്ഥ്യം.
ഉദ്യോഗം=ഉത്സാഹം. നദിക്ക=ശബ്ദിക്കുക.

1179 സുദിനം. ഇദം=ഇതു നല്ല ദിവസമാകുന്നു.

1180 ഏരി=ഉള്ളിൽ. അഹംകാരം=അഭിമാനം.

1184 ഝടിതി=വേഗത്തിൽ.

1185 പർവ്വതകടകങ്ങൾ=മലപ്പുറങ്ങൾ.

1186 പുരോഭുവി=മുമ്പിൽ.

1187 മതിമോദകരം=മനസ്സിനു സന്തോഷമുണ്ടാക്കുന്നതു്.
മധുകാനനം=മധുവനം.

1188 അതിശീതളം=വളരെ തണുപ്പുള്ളതു്.
അത്യന്തപാവനം=അധികം ശുദ്ധമായിട്ടുള്ളതു്.
സ്ഫുട...ഫലങ്ങൾ=തെളിഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന തളിർ, പൂവ്വ്, കായ് (പഴം) എന്നിവ.

1189 വട...സങ്കുലം=പേരാൽ, കൂവളം, പിലാവ്, ചെറുനാരകം, തേന്മാവ് ഈ വക മരങ്ങൾ നിറഞ്ഞതു്.

1191 മൃദുവാത...ശോഭിതം=ചെറുകാറ്റേറ്റ് ഇളകുന്ന ഇലകളോടുകൂടിയ വാഴത്തോട്ടങ്ങളെക്കൊണ്ടു മനോഹരം.

1192 മധുമത്ത...മനോഹരം=തേൻ കുടിച്ചു മദിച്ച വണ്ടുകളുടേയും, കുയിലുകളുടേയും മധുരശബ്ദങ്ങളാകുന്ന പാട്ടുകളെക്കൊണ്ടു മനോഹരം.

1193 കമലോല്പല...ജലാശയം=താമര, കരിങ്കുവളം, സൌഗന്ധികം മുതലായ പുഷ്പങ്ങളെക്കൊണ്ടു ശോഭിച്ചവയും, തെളിഞ്ഞ വെള്ളമുള്ളവയുമായ പലതരം ജലാശയങ്ങളോടുകൂടിയതു്.

1194 സുമ...സഞ്ചയം=പൂക്കളെക്കൊണ്ടും തളിരുകളെക്കൊണ്ടും ശോഭിച്ചതായ വള്ളിക്കുടിലുകളിൽ സുഖമായി ഇരിക്കുന്ന നീർക്കോഴികളോടുകൂടിയതു്.

1196 ഫല...പാദപകദംബം=കായും പൂവും നിറഞ്ഞ മരക്കൂട്ടം.

1201 വിലക്കുക=തടസ്സം ചെയ്യുക.

1206 ദ്രുമപങ്ക്തികൾ=മരക്കൂട്ടങ്ങൾ. സുമസഞ്ചയം=പൂനിര.

1207 തിമർക്കുക=പുളയ്ക്കുക.

1208 കലിതാദരം=ആദരവോടുകൂടി.

1211 ഉൽക്കടതരകോപം=വലിയ കോപം.

1219 ദണ്ഡം=ശിക്ഷ.

1221 മസ്തകഭഞ്ജനം=തലയുടയ്ക്കുക.

1225 ഹസ്ത...പ്രഹരം=അടി, കടി, മാന്തു് മുതലായ പ്രയോഗങ്ങൾ.

1230 ദ്രുതതരം=അതിവേഗം.

1234 സാനുമാൻ=പർവ്വതം.

1235 സാനു=നിരപ്പുപ്രദേശം. സാനുജൻ=അനുജനോടുകൂടിയവൻ.

1236 സാനന്ദമോദം=സന്തോഷത്തോടുകൂടി.

1237 സുര...ദ്വാരി=സ്വർഗ്ഗത്തിന്റെ വാതിൽക്കൽ.
ഗിരിവരശൃംഗം=പർവ്വതത്തിന്റെ കൊടുമുടി.

1238 ചാരു...പൂർണ്ണം=നല്ല പൂവും, കായും, ഇലയും നിറഞ്ഞതു്.

1239 ദാരുവൃന്ദം=മരക്കൂട്ടം. നിബിഡം=ഇടതിങ്ങി.

1240 വിശ്വ...മൂലം=ലോകത്തിന്റെ സൃഷ്ടി, സ്ഥിതി, സംഹാരങ്ങൾക്കു കാരണം.

1243 അഗ്ര്യശീലൻ=ഉത്തമമായ സ്വഭാവത്തോടുകൂടിയവൻ.

1244 ഇന്ദ്രനീല...ശോഭ=ഇന്ദ്രനീലരത്നംപോലെ നീലമായും മനോഹരമായും ഇടതിങ്ങിയതായും ഉള്ള ഒരു ശോഭ.

1246 വിഗ്രഹം=ശരീരം. അരുണ...ധരം=ചുവന്ന മേഘത്തിനു തുല്യമായ ജടയെ ധരിച്ചതു്.

1247 ഹരിണാങ്ക...അംബുജം=ചന്ദ്രനോടു സദൃശമായ മുഖത്തോടുകൂടിയതു്.
കരുണാ...സൈനികം=ദയകൊണ്ടു് അലിവുള്ളതായ കടാക്ഷത്താൽ വാനരസൈന്യത്തെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നതു്.

1248 ശരദിന്ദു...സ്മിതം=ശരൽക്കാലത്തെ ചന്ദ്രനിൽനിന്നു പുറപ്പെടുന്ന നിലാവുപോലെ മനോഹരമായ പുഞ്ചിരിയുള്ളതു്.

1249 ദര...സ്ഥലം=ശംഖുപോലെ ശോഭിച്ച കഴുത്തോടുകൂടിയതു്.

നിജ...ധനുശ്ശരം=തന്റെ കൈകളിൽ വില്ലും അമ്പും ധരിച്ചതു്.

1250 പരിവീത...തടം=ചെമ്പിച്ച നിറത്തിലുള്ള പുതിയ മരവിരി മനോഹരമായി ചുററിയിരിക്കുന്ന ഭംഗിയുള്ള അരക്കെട്ടോടു കൂടിയതു്.

1251 ശരണാഗത...സരോത്ഥഹം=ശരണം പ്രാപിച്ചവരുടെ ദുഃഖം തീർക്കുന്നതിനു സിദ്ധൌഷധമായ പാദപത്മത്തോടു കൂടിയതു്.

1252 ഇതി=ഇപ്രകാരം.

1257 അനഘതരം=അതിവിശേഷമായിട്ടുള്ളതു്.

1258 ഘനവാഹനൻ=മേഘമാകുന്ന വാഹനത്തോടുകൂടിയവൻ.

1259 തനുദാരണം=ദേഹം പിളർക്കുക.

1262 കിരണോജ്ജ്വലം=പ്രഭകൊണ്ടു പ്രകാശിക്കുന്നതു്.

1263 ജനകാത്മജാ...സുഖം=സീതയെ ആലിംഗനം ചെയ്യുന്നപോലെയുള്ള സുഖം.

1266 പരിണാഹി=അധികം വിരിവുള്ളതു്.

---

3 ഭൂരിവീര്യം=വളരെ ശൌര്യത്തോടെ. (ക്രി. വി.)

4 ക്ഷമത=സാമർത്ഥ്യം.

9 സീതാ...ആർത്തൻ=സീതാദേവിയുടെ വിയോഗമാകുന്ന വ്യാധിയാൽ പീഡിതൻ.

സീതാ...ഔഷധം=സീതയുടെ സന്ദേശമാകുന്ന പ്രധാനമായ മരുന്നു്.

10 കല്യൻ=[illegible]ം ശമിച്ചു സുഖം പ്രാപിച്ചവൻ.

11 അത്യുദാരൻ=ഏററവും മഹാൻ.

13 ഹർഷകാരുണ്യം=സന്തോഷവും കരുണയും.

16 ഗാഢഗാഢം=മുറുകെ മുറുകെ.

രൂഢശോകം=വളരെ ശോകത്തോടെ.

ശുഭം.

National Library